

Vi i LOP

Medlemsblad for
LOP – Landslaget for
offentlige pensjonister

NR. 1 – 2015 – Årg. 70

God påske

**Gamle utfordringer
og nye muligheter i 2015**

En historisk dag for LOP

Skal LOP endre navn?

Innhold

Lederen har ordet	3
Nytt fra sentralstyret	4
Sekretariatets lille hjørne	5
200 nye medlemmer	5
Rådgiverne	5
Verveplan/medlemspleie	6
En historisk dag for LOP	7
Pensjonsutvalget	8
Helse- og omsorgsutvalget	10
Turutvalget	13
KKK-utvalget	16
Skal LOP endre navn?	17
Frimos fristelser	18
Skal vi satse på eldreråd?	19
Lokallagssider	20
Medlemsfordeler	20
Kryssord	30
LOP i eldreråd	31

Redaktørens lille hjørne

Kjære leser,

Velkommen til årgang 70 og et LOP år med nye muligheter! Verving er prioritet nr. 1 framover. Nå når vi har fått selvstendig drøftingsrett, er «kjøttvekta» om mulig blitt enda viktigere. Parallelt med det sentrale arbeidet med pensjonsspørsmål, høringsuttalelser m.m. må møtestedene for medlemmene ivaretas. Det gjøres i lokallagene. Derfor er det viktig både å opprettholde de lokallagene LOP har og stifte nye. Det er ikke «farlig» å være tillitsvalgt i et lokallag – tvert imot! Kursene det sentrale Kurs-Kontakt-Konferanse-utvalget arrangerer, gir trygghet og inspirasjon til lokale styremedlemmer. Bli med!

Trenger lokallaget hjelp underveis, husk at sentralstyremedlemmene og daglig leder har plikt og lyst til å bistå.

Lederen for seniorsykepleiere i Oslo og Akershus har tatt et initiativ som ga raske ververesultater. Se side 5!

Skal vi satse på eldrerådene? Skal LOP skifte navn? Hvordan er eldreomsorgen der du bor? Spørsmålene er reist i flere artikler. Vi inviterer til debatt – på nettet og her i bladet. Disse og mange andre tema kan også du/ laget ditt skrive om i media. Det gjør LOP synlig, og synlighet genererer medlemmer. Så var vi der igjen, ved prioritet nr. 1, verving.

Neste medlemsblad kommer 1. juni. Ha en flott vår!

Maj Lindholt, redaktør

Medlemsblad for Landslaget for offentlige pensjonister, LOP, som er landets eldste og nest største pensjonistorganisasjon. LOP er uavhengig, partipolitisk og livssynsmessig nøytral. Utkommer 4 ganger årlig.

ISS 1890-3398
Opplag: 12.000

REDAKTØR
Maj Lindholt
91 72 77 91
tomaholt@start.no

REDAKSJONSRAÐ
Turid Frimo
tfrimo@gmail.com

Lillian Saxegaard
lillian.saxegaard@gmail.com

Randi Frankrig
randi.frankrig@gmail.com

May-Brith Brekke
maybrekk@sf-nett.no

ANNONSER
May Helland
476 72 692
els-hell@online.no

Ole Sandvik
926 46 269

Redaksjonen avsluttet 28/2.
Frist for nr. 1-2015 2/5.

Signerte artikler står for skribentens egne meninger. Ettertrykk tillatt med kildehenvisning.

SEKRETARIAT
Stortingsgt. 2, 0158 Oslo

Daglig leder: Karin S. Woldseth
22 42 22 55
post@lop.no
www.lop.no

Kontortid: man–fre 09.00–15.00

SENTRALSTYRET
Leder: Isak Rosenvold
905 73 468
isakros@hotmail.com

Nestleder: Torild Ofstad
954 37 233
Torildofstad@gmail.com

Styremedlemmer:
Johannes Bolstad
924 44 478
johannes.bolstad@bkkfiber.no

Paal Borsheim
971 76 980
paal.borsheim@lyse.net

Sigmund Jan Nordmo
413 37 761
sj-nor@online.no

Turid Mæhre Olsen
924 56 568
turid.arna.olsen@hotmail.com

Lillian Saxegaard
944 99 320
lillian.saxegaard@gmail.com

Varamedlemmer:
Astrid Bjellebø Bayegan
909 29 047
abayegan@online.no

Tore Lindholt
63840267
tomaholt@start.no

Per Loe
416 75 170
reid-lo@online.no

NETTREDAKTØR
Margaretha Hamrin
952 32 131
mgoer@online.no

PENSJONSUTVALGET
Hans Erik Pettersen
905 43 413
hanssep@online.no

HELSE- OG OMSORGS-
UTVALGET
Torild Bjørlykke
909 88 907
torild-b@online.no

KURS-KONTAKT-
KONFERANSEUTVALGET
Turid Mæhre Olsen
924 56 568
turid.arna.olsen@hotmail.com

TURUTVALGET
Lillian Saxegaard
944 99 320
lillian.saxegaard@gmail.com

MEDIEUTVALGET
Finn Andresen
909 11 177
malagay@online.no

LAYOUT OG TRYKK
Merkur Grafisk AS
www.merkurgrafisk.no

Forsidebilde og illustrasjons-
foto: shutterstock.com

Merkur Grafisk er
godkjent som
svanemerket bedrift.

Gamle utfordringer og nye muligheter i 2015

Vi er kommet inn i et nytt år med nye muligheter for vår organisasjon. Det ble forholdsvis stor utskifting i sentralstyret på landsmøtet i Bergen i fjor sommer. På vårparten i fjor ansatte det forrige styret Karin Woldseth som ny daglig leder. Hun legger ned et betydelig arbeid for LOP. Medlemmer i sentralstyret og vår daglige leder får fortløpende invitasjoner fra lokallagene til årsmøter og andre arrangementer. Vi utgjør et forholdsvis ferskt lag som har stor nytte og glede av å komme rundt i lokallagene. Selv om vi naturligvis også får høre om lagenes mange utfordringer så er likevel gjennomgangstonen et stort engasjement som lover godt for det videre arbeid for og i LOP. De aller fleste utvalgene er nå i full aktivitet.

I min forrige leder brukte jeg mye spalteplass på medlemsverving. Jeg nøyer meg med å nevne den ferske verveplanen som nestleder Torild Ofstad, som for øvrig skriver om verving i «Nytt fra sentralstyret», har utarbeidet og som ble vedtatt i sentralstyremøtet 5. februar. Vi har fått solid tilbakemelding på denne planen. Når dette bladet kommer i postkassen til våre medlemmer, vil sikkert en del av lokallagene allerede hatt sin styrebehandling. Dette er et veldisponert og viktig dokument for framdrift og styring av vervearbeidet framover.

Regnskap og årsmelding for 2014 ble behandlet også i styret 5. februar.

Resultatet for 2014 viser et overskudd på 191.158 kroner (budsjett 165.389). Sentralstyret er regelmessig blitt orientert om den økonomiske utvikling. Det har vært nøktern drift. Medlemmenes årskontingent var største inntektskilde med 1.831.000 kroner. Statsstøtten var et viktig inntektsbidrag for LOP med 503.000 kroner. Men begge inntekstpostene hadde nedgang og det er en utvikling som kommer til å fortsette så lenge antall medlemmer går nedover. Vi er i ferd med å sette inn ressurser som skal bidra til å snu denne utviklingen. Kortsiktig bør målsettingen kunne være å se en konsolidering slik at nedgangen og dermed forgubbingen vil stoppe noe opp i løpet av inneværende år. Det krever hardt og systematisk arbeid.

Når det gjelder soliditeten så viser den en egenkapitalprosent som øker fra 78 til 84 prosent i løpet av fjoråret. LOP har i mange år holdt en høy egenkapital og det er bra.

I årsmeldingen blir det pekt på samarbeid med andre organisasjoner. Når det gjelder Utdanningsforbundet har de valgt å legge saken på is fram til høsten 2015. Vårt styre har besluttet å følge opp denne saken med å opprette et adhocutvalg som skal ta ny kontakt med Utdanningsforbundet. Sentralstyremedlem Johannes Bolstad (Bergen) har fått med seg Per Lygre (Sandnes) og Arvid Tangen (Tromsø). Alle som alle er medlemmer i Utdannings-

forbundet. Vi er også i dialog med Forskerforbundet.

Ellers kan nevnes at Karin Woldseth er i ferd med å bringe oss inn i den digitale verden gjennom vår egen Facebook side. Ved meget beskjedene midler har hun skaffet LOP de første medlemmer via de nye sosiale medier. Vi følger interessert med.

Turid Mæhre Olsen og hennes kvinner i utvalget for kurs, kontakt og konferanser drar i gang dagskurs for tillitsvalgte i april.. På det tidspunktet vil lokallagene ha avholdt sine årsmøter og dermed valgt sine nye styrever. Vi ser fram til å møte både gjenvalgte og nyvalgte tillitsvalgte der!

Isak Rosenvold, leder

Nytt fra sentralstyret

Tekst: **Torild Ofstad**

Foto: **Maj Lindholt**

Sentralstyret hadde samling 20. november 2014 og to-dagers samling 5. og 6. februar i år. Det nye sentralstyret ble bedre kjent og det var gode møtedager.

LOP hadde i løpet av høsten fått skriftlig informasjon om drøftingsretten. Det ble naturligvis diskusjon om dette og kravene som skulle fremmes på første drøftingsmøte i desember.

På møtet i november ble det også fattet vedtak om oppgradering av nettsiden. Begrunnelsen for det er å forbedre nettsiden slik at den blir mest mulig innbydende og brukervennlig. Nettsiden er et viktig ansikt utad. Det skal bli lett å logge seg på lokallagenes sider. Det skal også bli mulig for lokallagene å legge inn sitt eget stoff hvis det er ønskelig. På en slik måte kan lokallagsidene bli mer brukt til annonsering av møter og andre aktiviteter som kan føre til bedre synliggjøring av vår lokale virksomhet. Håper er at dette vil bli til nytte og glede for medlemmene og at dette bidrar til at LOP får nye medlemmer.

Medlemstallet har gått ned. Det er ulike årsaker til det. Blant annet er dette et resultat av oppryddingen i medlemsregisteret. Men selvfølgelig er det også manglende innbetaling av medlemsavgift og utmeldinger. Og vi har ikke fått samme antall nye medlemmer i forhold til de som er falt fra.

Skal LOP bli slagkraftig både i drøftinger med staten, som hørings-

Foran fra høyre: Turid Mæhre Olsen, Isak Rosenvold, Torild Ofstad og Lillian Saxegaard. Bak: Sigmund Nordmo, Astrid Bjellebø Bayegan, Per Loe og Paal Borsheim.

instans og på lokale politiske arena, er det viktig å ha tyngde i form av en stor organisasjon. Styret brukte derfor en stor del av februar møtet til å diskutere verving og planer for dette. En vervingsplan sendes ut til lokallagene. Sentralt må det prioriteres å arbeide kontinuerlig for å få de store organisasjonene som medlemmer. Men det er viktig at det samarbeides med de store fagorganisasjonenes pensjonistgrupper lokalt slik at trykket kommer nedenfra. Det er også viktig at lokallagene verver enkeltmedlemmer. Den planen som sendes ut inneholder forslag på arbeidsmåter. Men hvert lag må finne sin måte. Mange lag jobber allerede svært bra.

Styret håper at hele landet kan ha vervekampanje til våren i forbindelse med pensjonsoppkjøret (april/mai) og/eller til høsten før valget.

Det er grunnleggende at LOP formidler at det å være medlem av LOP har en merverdi og at det er forskjell på å være medlem i LOP og i en pensjonistforening knyttet til

gammelt fagforeningsmedlemskap. Det er ikke noe i veien for å være begge deler. Det er LOP som ivaretar interessene til offentlige pensjonister gjennom sin drøftingsrett, gjennom høringer på Stortinget, som høringsinstans osv. Dette gjelder også påvirkning lokalt.

LOP må synliggjøre de offentlige pensjonisters interesser i media både sentralt og lokalt. Det er ikke like lett å få innpass over alt, men vi må prøve.

Det må gjøres en innsats for at LOP skal være en sterk organisasjon som kan ivareta de offentlige pensjonisters interesser på en profesjonell og god måte.

Sekretariatets lille hjørne

Av daglig leder Karin S. Woldseth

Vi er allerede langt ute i det nye året, og dagene blir lysere. Det går mot vår. Med nytt år følger også årsmøter rundt i lokallagene. Nye styrever blir valgt og jeg ser frem til å samarbeide med både nye og gamle styrever. Særlig når nå sentralstyret har valgt å prioritere verving av nye medlemmer denne våren. Verveplanen er sendt ut til lokallagstyrene, så det er bare å sette i gang. Jeg bistår med det jeg kan. Tiden går raskt mot 2017, hvor man skal evaluere pensjonsreformen, da er det viktig at vi er mange, det er ikke til å komme fra at kjøttvekta teller i forhandlingene med regjeringen.

Like viktig er det å gjøre oss kjent for enda fler, og jungeltelegrafer er et godt virkemiddel. Så hvis hver og en forteller litt fra deres eget lokallag til tidligere kolleger og de dere møter i andre sammenhenger, så sprer vi kjennskapen om LOP på flere måter.

Vi har nå selvstendig drøftingsrett, og da er det viktig at vi er sterke og kan forsvare deres rettigheter.

LOP ble stiftet for 76 år siden, fordi det ble begått urett mot offentlige pensjonister. Usikkerheten for de offentlige pensjonistene som kommer om noen år, gir LOP en berettiget plass i samfunnet. Vi skal kjempe de offentlige pensjonistene sak, det er det nemlig ingen andre som gjør.

Nyt den tidlige våren, og husk at sammen er vi sterkere.

Leder av NSF Seniorsykepleiere i Oslo og Akershus orienterer:

Nedenstående tilbud har i løpet av kort tid resultert i **200 nye LOP-medlemmer!** Fortsettelse følger!

«Norsk Sykepleierforbund og Landslaget for offentlige pensjonister, LOP, har inngått en samarbeidsavtale der forbundsstyret har vedtatt å tilby sine pensjonistmedlemmer gratis individuelt/direkte medlemskap i LOP. De som ønsker det og vil benytte denne medlemsfordelen, må gi beskjed til NSF. ved å ta kontakt med Medlemstjenester telefon: 22 04 31 00 eller sende e-post til: medlemstjenester@nsf.no

Medlemskontingenten på kr. 150 pr. år vil da bli betalt av NSF. Med medlemskap støtter du

landslagets arbeid for de offentlige pensjonistenes pensjonsrettigheter og levekår, i tillegg til generell eldrepolitikk.

Du får tilsendt medlemsbladet **Vi i LOP** som har fire nummer i året hvor du kan lese nytt fra vårt Pensjonsutvalg og Helse- og omsorgsutvalg, drøftinger med arbeidsministeren i de årlige budsjett – og tryggedrøftinger, skatteendringer for pensjonister, kommunenes økonomi, medlemsfordeler som turtilbud og kurs både fra sentral og fra lokallagene. LOP tilbyr gratis rådgiving i pensjonssaker, arv/booppgjør og testamente for sine medlemmer.»

Torild Bjørlykke

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

LOP tilbyr rådgiving

Pensjonssaker:

Hans Erik Pettersen
mobil 905 45 413
e-post: hansep@online.no

Arv/booppgjør/testamente:

Birgit Kristensen
mobil 412 18 044 -
e-post: skiftevei@live.no

LOP Sandnes og Jæren er det største lokallaget i organisasjonen. Nå deler de sin verveplan for våren med alle leserne av «Vi i LOP». Her er det både gode ideer å ta med seg og inspirasjon til verving!

Av styremedlem
Inger Marie Nese

Verveplanen til LOP Sandnes og Jæren

Styret i LOP Sandnes og Jæren har vedtatt at våren 2015 skal vi ha ekstra fokus på verving. Vår forening dekker i hovedsak Sandnes, Sola, Klepp, Gjesdal, Time og Hå kommuner, dvs. Sandnes og Jæren. Vi har også medlemmer fra resten av Sør-Rogaland.

Vi ba alle styremedlemmene (i alt 11 personer) om å invitere med to personer hver, helst fra

egen kommune, for å danne en vervegruppe. Alle gruppene ble invitert til et inspirasjonsmøte der det ble orientert om LOP sentralt og lokalt.

Gruppene har etterpå bestemt hvordan de vil arbeide. Vår gruppe, tre medlemmer fra Klepp kommune, besluttet å jobbe ut fra kjente navn som vi ville henvende oss til. Vi fordelte disse mellom oss og skulle

kontakte den enkelte, enten direkte eller via brev/telefon med informasjon om hvem vi er og hva LOP Sandnes og Jæren kan tilby medlemmene sine. Vi var enige om at direkte kontakt ville være det aller beste!

Nå har vi holdt på i ca. to måneder. Alle gruppene har delt ut tilbud med vårprogrammet og vervebrosjyre. Vi er enige om å fortsette utover

våren til og med mai måned.

Det har kommet en del innmeldinger! Endelig opptelling vil vi ha til sommeren når denne vervekampanjen er slutt!

Avstandene er forholdsvis korte her hos oss, og vi ser at den personlige kontakten vil være den beste. Da kan vi tillate oss å bruke litt tid på å nå kommende LOPere!

Medlemspleie!

Noen lokallag sender hyggelige brev til medlemmene ved for eksempel semesterstart.

«Vi i LOP» har fått anledning til å sakse fra et medlemsbrev fra Sandnes og Jæren lokallag – tusen takk! – og håper det kan gi inspirasjon. Det burde det, lokallaget er det desidert største i LOP og imponerende veldrevet.

«Kjære medlem!

Her er litt informasjon til dere alle. Les nøye!
Medlemmene våre = LOPs kapital.

Slik arbeidslivet nå er, kan mange pensjoneres i 60-årene. Vi i LOP tenker VERVING hele tiden, også når det

EN HISTORISK DAG FOR LOP!

Tekst og foto: **Maj Lindholt**

16. desember møtte LOP for aller første gang med egen delegasjon til drøftingsmøte om statsbudsjettet 2016 hos arbeids- og sosialministeren. LOPs delegasjon besto av to deltakere, som tildelt; nestleder Torild Ofstad og daglig leder Karin S. Woldseth.

– Jeg presenterte våre krav i prioritert rekkefølge. Underreguleringen som er en irritasjonsfaktor for pensjonistene, var den første. Tilbakeføring av trygdeavgiften til 3 prosent nr. 2, deretter at minstefradraget for pensjon igjen settes likt fradraget for yrkesaktive. Tannhelseproblematikken – LOP mener tannpleie bør organiseres som fastlegesystemet – og pleiefaktoren på sykehjemmene ble også begrunnet, forteller Torild Ofstad.

Hver organisasjon fikk ikke mye tid til presentasjonen, men hun rakk også å nevne de fem siste kravene, skattefradrag, avkorting av pensjon for ugifte, eldre-ombud og fradrag for større sykdomsutgifter. Karin kjenner systemet og hadde gitt verdifulle tips før presentasjonen, smiler Torild. Arbeids- og sosialminister Robert Eriksson fikk overlevert de nummererte kravene skriftlig. Organisasjoner som ikke hadde prioriteringsliste, fikk beskjed om å gå hjem og lage en!

Nestleder Torild Ofstad og daglig leder Karin S. Woldseth.

De to førstnevnte kravene om underregulering og trygdeavgift betinger stortingsvedtak og lovendring, men det er viktig å fremme dem blant annet fordi pensjonsreformen skal evalueres/reforhandles i 2017, minner Karin om. Heldigvis stilte flere av delegasjonene de samme kravene, så vi utelukker ikke en form for samarbeid ved neste korsvei.

LOP-delegasjonen ser fram til neste møte i april.

gjelder de yngste/nye pensjonistene. De tenker kanskje at LOP er for «de gamle», og ikke for dem, og at det derfor er lite interessant å være med. Så langt i fra. (De skulle bare visst!)

Vi LOP-pensjonister er en stor gruppe i alderen 65-90 år. Vi dekker ca. en mannsalder! Det sier seg sjøl at vi er ulike med hensyn til både helse og deltakelseslyst i diverse aktiviteter. Møteplasser for prat og fellesskap er imidlertid meget viktig. Vi forsøker å tilby noe for samtlige!

Noen av oss er spreke «til tusen», mens andre begynner å kjenne noe både her og der. Derfor passer kanskje ikke alle tilbudene for alle, men av og til vil det være noe som passer for deg!

Vår ambisjon er slik at flere vil finne LOP som et nyttig og positivt pensjonistlag.

Ønsker fra styret

Vi i styret synes det er givende å lage gode program med fengende innhold.

Vi ønsker oss tilbakemelding fra dere, gjerne gode ideer til:

1. Har dere lyst til å reise i en trygg gruppe? Er svaret ja: Hvor har dere lyst til å reise, i inn- og utland?
2. Hvor lange turer synes dere er greit?
3. Hvilke tema liker dere på medlemsmøtene?
4. Hva slags kurs ønsker dere, og hvilke tema?
5. Hva savner dere?

Kort sagt: Hva skal til for at du trives som LOP-medlem og vil anbefale medlemskap til andre?

Velkommen!

Hilsen styret»

UFØR PR. 1. januar 2015

Tekst: **Pensjonsutvalget**

Er du uførepensjonist eller uføretrygdet? Har du offentlig tjenstepensjon er du fra 2015 begge deler. Fra din offentlige tjenstepensjonsleverandør får du fremdeles uførepensjon, men fra NAV får du uføretrygd.

Både uførepensjon og -trygd skal fra 2015 skattes som lønnsinntekt. Trygden fra NAV er økt nominelt slik at netto utbetalt blir tilnærmet det samme som før for de som bare mottar NAV-ytelsen. Uførepensjon fra den offentlige pensjonsordningen gis som samme nettoytelse (brutto minus NAV-del) som tidligere, dette tillegget er ikke hevet for å kompensere for økt skatt.

Skatten for uføre ble til og med 2014 fordelt på 11 måneder. Desember var trekkfri. Fra og med 2015 vil skatten bli fordelt på 10,5 måned, trekkfri i juni og halvt skattetrekk for desember. Dette vil føre til at skattetrekket for januar 2015 blir høyere enn for november 2014. Samtidig har skattemyndighetene tatt hensyn til ved utskrivning av skatten for 2015 at det blir tillegg i uførepensjonen/trygden fra mai 2015 grunnet økning av grunnbeløpet i folketrygden. Av erfaring fra tidligere år skrives skatten ut av en høyere inntekt enn det en oppnår i forbindelse med heving av grunnbeløpet.

Mange vil da oppdage at en kommer dårligere ut netto i en del av årets måneder, spesielt fra og med januar til og med april 2015, men i sum for hele året skal netto utbetalt ikke være redusert dersom brutto inntekt fra pensjon pluss trygd er under 4,4 G (kr 384.243) for gifte og

Per Loe, Hans Erik Pettersen og Jan Mønnesland.

under 5 G (kr 436 640) for ugifte. Inntekt utover disse grenser vil få mindre etter skatt for 2015 enn for 2014. Dette i følge dagens beløpsgrenser. Årsaken er at det ikke er kompensert med høyere pensjon fra den offentlige pensjonsordningen.

Dette gjelder for de som var uføre ved utgangen av 2014 og som nyter godt av overgangsreglene. De som blir uføre etter 1. januar 2015 berøres ikke av overgangsreglene. De vil få en vesentlig lavere samlet ytelse enn dagens pensjonister fra 2015 av.

Tallgrensene over er under forutsetning av bare et standardfradrag og tar ikke hensyn til andre skatteelementer som for eksempel gjeldsrenter. Som kjent vil uføre med høye gjeldsrenter kunne få høyere skatt ved overgangen fra pensjonistskatt til lønnskatt, dette fordi skattebegrensningsregelen faller bort. Regjeringen erkjenner dette og har gitt delvis kompensasjon i en overgangsperiode på tre år.

Overgangsregelen gjelder de som har høyere renteutgifter enn renteinntekter og som kommer innenfor reglene for skattebegrensning i 2014, og også i 2015 om 2014-reglene var videreført. Dersom disse kommer ut med lavere inntekt etter skatt i 2015 enn de ville fått om en hadde fortsatt med den gamle pensjonistbeskatningen, skal det gis kompensasjon for dette tapet etter skatt. Kompensasjonen (skattefradraget) for 2015 gis som det beregnede tapet fratrukket kr 6.000, begrenset oppad til kr 100.000. I 2016 mottar en 2/3 av fradraget for 2015, og i 2016 mottar en 1/3 av fradraget for 2015. Null for senere år.

Pensjonsutvalget har mottatt henvendelser fra uføre medlemmer som ikke forstår skattetrekket i 2015 sammenliknet med trekket i 2014. Det er tydelig at informasjonen fra NAV/Skatteetaten kunne vært betydelig bedre.

Rapport fra konferanse arrangert av «Forsvar offentlig pensjon»

Hva er situasjonen for offentlig tjenestepensjon foran tariffoppgjøret 2015?

Pensjonsutvalget i LOP deltok på årets dagskonferanse som samlet ca. 130 deltakere. Her er et kort referat fra konferansen.

Av **Per Loe**, Pensjonsutvalget

Erik Orskaug, sjefsøkonom i Unio, hadde som emne: 'Offentlig tjenestepensjon, hva nå? Er offentlig tjenestepensjon for fall?' Arbeidsminister Robert Eriksson har gitt lovnad om at det skal forhandles om det kommer en ny modell, det skal ikke bare komme som et diktat. Offentlig ansatte er ikke som andre. 2/3 er kvinner og 2/3 har høyere utdanning og lavere opptjening. Halvparten av ansatte i kommune/sykehjem jobber deltid. Utfordringen er de som slutter i jobben ved 62 år. Full avkorting rammer sosialt skjevt. Orskaug mente at pensjonsopptjening opptjent før 2011 ikke skal levealderjusteres.

Spesialrådgiver Steinar Fuglevaag, Fagforbundet, innledet om 'Framtidens tjenestepensjon'. Han la vekt på at mange har relativt korte yrkeskarrierer og mye deltid. I kommunal sektor er det også mange typer tjenestepensjon. En konsekvens av levealderjusteringen er at offentlig ansatte må jobbe stadig lengre for å oppnå 66 prosent av sluttlønnen i pensjon. Et eksempel: Årskullet 1993 må stå i arbeid til de er 73 år og 9 måneder. Ifølge NAV vil de er født etter 1971 aldri oppnå full pensjon med aldersgrense på 70 år. Med de bestemmelser om aldersgrense vi i offentlig virksomhet, 70 år og en del særaldersgrenser, vil bestemmelsen avskjære en hel del av våre medlem-

mer fra å få full pensjon. Videre er det hittil gjort store endringer i tjenestepensjon, blant annet levealderjustering, indeksering, og ny uførepensjon/uføretrygd. Det heter nå uførepensjon fra den offentlige pensjonskassen og uføretrygd fra NAV. Framtidens tjenestepensjon skal i første rekke være en pensjon å leve av, ikke overleve på. Det skal være kjønns- og aldersnøytral premie og det skal være en livsvarig ytelse.

Advokat Andreas Moen, Parat/YS, konkludere med at YS ønsker å reforhandle offentlig tjenestepensjon.

Dag Westhrin, sekretær i LO Stat, innledet om 'Pensjon – fordeling eller forfordeling?' I LOs prinsipp- og handlingsprogram legges det blant annet vekt på at pensjonen skal være 66 prosent ved fylte 67 år, at levealderjusteringen gir urimelige utfall, og at AFP må forbedres når det gjelder kombinasjon av uføretrygd og AFP. Han la stor vekt på at det måtte sikres bedre pensjonsrettigheter til de yngre årskullene.

Siste innleder var Stein Stugu, rådgiver i De Facto, som innledet om 'Trusler mot offentlig tjenestepensjon – hva nå?' Hovedsakene var regnskapsregler, situasjonen for uføre og hva er viktig nå. Hoved-

utfordringen når det gjelder regnskap er hvordan de forskjellige typer pensjon skal føres. At ytelses- og inntekstpensjon regnskapsføres på ulike måter, kan gi et skjevt bilde av de faktiske kostnadene.

At uføretrygden fra NAV øker for å kompensere for skattlegging som lønnsinntekt, har ført til at en del trygdede kommer over bruttogrensen for å motta en del stønader som er avhengige av bruttoinntekt, som bostøtte. Disse kan miste stønaden helt eller få den kraftig redusert. Urettferdigheten av AFP ved skifte av arbeidsgiver, både mellom privat og offentlig virksomhet, og fra en privat til en annen privat ble påpekt. I slike tilfeller har allerede mange mistet sine AFP-rettigheter.

Enkelte av deltakerne reagerte på at det bare var mannlige innledere. Svaret var at invitasjon var sendt til de forskjellige organisasjonene, og at var det opp til dem å velge hvem som var best egnet. Ja ja, den kjønnskvolteringen er ikke grei bestandig.

Alle foredragsholderne med presentasjoner er lagt ut på hjemmesiden til www.forsvarpensjon.no. Det anbefales sterkt å gå inn på denne hjemmeside.

Hørings svar

Krav til norskkunnskaper

LOP har levert hørings svar til forslaget om ny autorisasjonsordning for helsepersonell utdannet utenfor EU/EØS-området. LOP er ikke høringsinstans i denne saken, men det er viktig at pensjonistorganisasjonen har en mening om saken som berører viktige tjenester i offentlig eldreomsorg.

Av **Torleiv Robberstad** og **Torild Bjørlykke**

Vårt hørings svar omfatter bare kravet om å dokumentere norskkunnskaper før autorisasjon (forslagets § 3). LOP er enig i dette forslaget, men mener det er viktig å utdype hvorfor det er så viktig at helsepersonell kan kommunisere godt nok på norsk – særlig til eldre med omsorgsbehov.

Tidligere henvendelse om språkkrav til helsepersonell

LOP henvendte seg i brev 20.05.2013 til Helsetilsynet og Helsedirektoratet om samme sak, men da generelt om språkproblemer hos ansatte i helsevesenet. Vi viste blant annet til at norskkunnskapene til mange utenlandske helsearbeidere ofte er lite tilfredsstillende og at språkbarrierer medførte at informasjon ikke nådde fram verken til pasienter eller til medansatte. Det var derfor helt nødvendig å påpeke den plikt arbeidsgiver har for å påse at ansatte har gode nok norskkunnskaper.

Autorisasjon

LOP støtter departementets forslag til formelle krav til språkkunnskaper for autorisasjon av alle typer helsepersonell utdannet utenfor EU/EØS-området.

Prinsippet om fri flyt av arbeidskraft gjør at nå stilles det ikke formelle språkkrav til de som kommer fra land i EU/EØS-området. LOP mener dette er en beklagelig mangel på kvalitetssikring.

LOP mener at slike språkkrav også bør gjelde for autorisasjon av helsepersonell som utdannes innenfor EØS-området. Det er et nødvendig kvalitetssikringskrav at ansatte skal kunne gjøre seg godt forståelig overfor pasienter i sykehjem og ellers i helse- og omsorgstjenestene. Den argumentasjonen som departementet har i høringsnotatet for innføring av språkkrav, gjelder like mye for personell utdannet innenfor EØS-området, særlig sett på bakgrunn av den svære utvidingen av dette siden 2004. Vi antar at EØS-avtalen ikke legger hindringer for dette, jf. Matinformasjonsforskriftens krav om at merking av matvarer «skal være på norsk eller et språk som i stamemåten ligner på norsk, jf. artikkel 15 i forordning (EU) nr 1169/2011.»

Arbeidsgivers ansvar for å stille språkkrav

De siste årene har sykehjemmene mottatt stadig flere tunge pasienter fra sykehus. Dette er en naturlig del av samhandlingsreformen, men det stiller også større krav både til bemanning og til kvalitetssikring: til at personellet kan oppfatte og skjønne det pasientene forteller og klager over. Kommunikasjonsevne er et vilkår for samhandling.

Arbeidsgiver skal bare tilsette helsepersonell som kan yte forsvarlige helsetjenester, og i dette inngår både språkferdighet og kommunikasjonsevne for stillingen, jfr. Helse-

og omsorgstjenesteloven § 4-1 litra b og c. Dagens forskrift 2008-10-08-1130 om godkjenning av personell fra andre EØS-land fastsetter (§ 24) at arbeidsgiver og helsepersonellet skal påse at språkkunnskapene er tilstrekkelige, men altfor ofte fungerer ikke dette i praksis.

Det er velkjent at økende under-skudd på omsorgspersonell presser lokale arbeidsgivere til å tilsette utenlandsk personell med dårlige norskkunnskaper, i håp om at det vil bedre seg etter hvert. Men erfaringen viser at det slett ikke skjer hos alle. LOP mener at kombinert med økende faglige utfordringer legger dette stadig mer til rette for alvorlige avvik fra forsvarlighetskravet, og at en slik utvikling ikke kan aksepteres.

Fremmedspråklige ansatte i helse- og omsorgstjenester

Det er uvisst hvor mange fremmedspråklige det totalt er i kommunale helse- og omsorgstjenester, men i Oslo er 40 prosent av 6.500 ansatte i sykehjem fremmedspråklige. 45 prosent av aldersgruppen over 80 år bor i kommuner med mindre enn 3 prosent av Oslos befolkning. Oslo kommune opplyser at de har strenge krav til norskkunnskaper og gir tilbud om opplæring til de som ikke kommuniserer godt nok på norsk i tjenesten. LOP går ut fra at mange mindre kommuner har tilsvarende utfordringer og behov som Oslo på dette området, men ikke har mulighet til samme oppfølging.

Marie Widerøe,
Torhild Bjørlykke,
Ingrid Roel, Åse
Fulke og Torleiv
Robberstad.

Private driftere av sykehjem

Helse- og omsorgstjenestelovens § 3-1 gir kommunene ansvaret for å framskaffe nødvendige omsorgstjenester og å kvalitetssikre disse, men åpner for å avtale outsourcing av omsorgstjenester til private driftere - noe NHO går sterkt inn for. Oslo kommune har som mål å overlate 50 prosent av sykehjemsdriften til private eller ideelle organisasjoner. LOP går ut fra at kvalitetskravene er de samme uavhengig av driftsmåte, og at kommunen har samme ansvar for å kvalitetssikre de kjøpte tjenestene som sine egne.

Statens ansvar

Staten har et overordnet ansvar for helse- og omsorgstjenestene, også for de som er delegert til kommunene med lov. Samhandlingsreformen overfører arbeidsoppgaver fra statlige sykehus til kommunale omsorgstjenester, og staten har i en årrekke vært kjent med dagens økende underskudd på omsorgspersonell (jf. HELSEMOD-beregningene i SSB-rapport 2009/9). LOP mener derfor at i dagens situasjon har Staten en særlig plikt til å tilrettelegge gode nok vilkår for forsvarlig drift av kommunale helse- og omsorgstjenester – også

for forsvarlige norskkunnskaper hos fremmedspråklig personell.

Konklusjon

LOP mener

- at det må være samme formelle språkkrav for autorisasjon til fremmedspråklig helsepersonell som har utdanning fra EØS-området, som fra andre land,
- at dette er nødvendig for å ivareta pasientsikkerhet og forsvarlig drift i sykehjem og andre kommunale omsorgstjenester, noe dagens forskrifter ikke sikrer godt nok.

Høringsfristen er 2. februar 2015

Frivillighetserklæringa

Høyringsvar til frivillighetserklæringa, høyringsutkast frå Kulturdepartementet av 05.12.14 med frist 05.03.15

Av **Torild Bjørlykke** og **Torleiv Robberstad**

Høyringsvar til frivillighetserklæringa, høyringsutkast frå Kulturdepartementet av 05.12.14 med frist 05.03.15

LOP stør hovudtanken i erklæringa, om å leggje til rette for eit sterkt sivilsamfunn. Den signaliserer mange gode haldningar, men er også uforpliktande og til dels uklår. Det er uklårt om målgruppa bare er meint å vere frivillige organisasjo-

nar, eller om den også inkluderer engasjerte enkeltborgarar. Erklæringa er meint som eit rammeverk for samspel mellom regjeringa og frivillig sektor. LOP meiner derfor den må ha eit krav om både tverrdepartementalt og tverrsektorielt samarbeid, fordi frivillig sektor omfattar så mykje: både fysisk aktivitet, idrett, friluftsliv, kultur, helse, omsorg og mange andre samfunnsoppgåver.

MERKNADER:

Forordet

I forordet er det sagt mykje om kor viktig det er for samfunnet å ha ein sterk og vid frivillig sektor. Det er ikkje vanskeleg å vere samd i dette, og det må sjølvstøtt vere eit politisk spørsmål kva som skal vere politikk-område. Men ei festtaleprega opplisting av så mange honnørord og gode intensjonar er i praksis nokså uforpliktande. Slikt legg til

rette for situasjonsbetinga politiske fortolkningar, men ikkje for den «forutsigbarhet i samarbeidet» som er målsett i formålskapittelet.

Erklæringa

Den er meint som eit fundament for samspelet mellom regjeringa og frivillig sektor. Den skal ikkje erstatte dei enkelte departementa sine sektorpolitiske ansvar, men styrke sivilsamfunnet som ei motvekt til statens makt.

Dette er uklart: treng regjeringa hjelp frå sivilsamfunnet for å ha styring på statsadministrasjonen sin?

Samspill

I «grunnlag for samspillet» er lista opp ein del ideologiske haldningar og fyndord.

I dagens norske samfunn blir dei nok stort sett rekna som sjølvsgdde, men dette er likevel ein god historisk ballast i uvanleg klart språk.

Likevel: erklæringa meiner at det trengs ein heilheitleg og samordna frivilligheitspolitikk fordi all frivillig verksemd har nokre fellestrekk og eigenskapar, men seier ikkje noko meir om kva det kan vere.

LOP meiner at her manglar det nokre steinar i fundamentet.

Frivilligsektor- en viktig del av samfunnslimet

LOP meiner det er typisk for frivilligsektor at tiltak er blitt bygd nedanfrå og opp, at dei fokuserer på avgrensa oppgåver, og at innsatsen har vore forma av idealistar utan personleg økonomisk vinning.

Dette pregar sektoren på godt og vondt: den høver særleg godt for utviklingsarbeid men mindre godt

for prioriteringar i større perspektiv, den driv ofte fram auka innsats for forsømte samfunnssektorar – gjerne med bruk av desibelmetoden for å nå fram -, og den er oftast avhengig av idealistar som kan bli utbrende dersom dei ikkje får rimeleg gjennomslag.

Både enkeltmenneske og samfunn har stor nytteverdi av at folk samarbeider om felles mål, og frivilligsektor er ein viktig del av samfunnslimet.

LOP vil peike på

Gjennom 100 år har den frivillige sektoren stilt med idealistar for å gjere utviklingsarbeid, så som helsestasjonar, heimesjukepleie, rusarbeid, psykisk helsearbeid, diverse kulturarbeid m.v. Etter kvart som sektoren har funne fram til gode modellar, har så staten overteke.

Eit slikt samspel er god samfunnsøkonomi.

I «rammeverk for samspillet» er det mykje godt stoff og praktiske tiltak som det er lett å applaudere.

LOP meiner at ein må leggje særleg vekt på:

- Å få frivilligsektor tidleg nok inn i prosessar,
- Bruk av innspelsmøte og offentlege presentasjonsmøte, for å få innspel både frå organisasjonar og folk flest tidleg nok i utgreiingsprosessen
- Å ha lang nok høyringstid.
- At språket i sakstekstar og tilskotsordningar må vere godt skjøneleg for folk flest.

LOP meiner at frivillig sektor treng to bein å stå på:

Det eine er økonomi. Sektoren må sikrast gode nok arbeidsvilkår, som stort sett handlar om økonomiske

rammer. I våre dagar er det ikkje nok med basarar og dugnader.

Kommunale tilskot er ei viktig inntektskjelde, men desse står lagleg til for kutt når kommunebudsjettet strammar seg til.

Det er 28 år sidan NOU 1988:17 *Frivillige organisasjoner* kom, så nå kan det vere klokt å sjå ein gong til på korleis staten kan stø oppunder frivilligsektoren sin økonomi.

Det andre er gode kanalar til

regjeringa. Dette vil synleggjere både behova, modellane og resultat, og her peikar erklæringa på mange gode tiltak. Men dagens frivillige sektor slit, og det daglege arbeidet må sikrast for å kunne vere godt nok grunnlag for gode råd til andre. Det hjelper lite om sektoren får ein høg stilk opp til regjeringa, dersom røtene visnar bort av mangel på gjødsel.

Sikre god samhandling og unngå fragmentering

Frivilligsektoren arbeider for størstedelen i kommunane. Erklæringa viser til KS og Frivillighet Norge si sams *Plattform for samspill og samarbeid.*

LOP meiner at dette ikkje er nok.

Eit trekantsamarbeid mellom regjering, KS og frivilligsektor bør bli etablert for å sikre god nok samhandling og unngå fragmentering av dei gode målsetjingane i frivillighetserklæringa.

Førjulstur til Berlin

Wir sind nach Berlin gefahren

Fra 28. november til 3. desember arrangerte LOPs turutvalg tur til Berlin for 26 glade LOP-medlemmer fra mange steder i Norge. Vi fløy med Air Berlin kl. 10.35 fra Gardermoen til Tegel flyplass, hvor vi måtte lete litt etter «LOP-bussen», så litt forsinket men i godt humør kom vi frem til Maritim proArte Hotel i gamle Øst-Berlin.

Velkommen inn til Maritim proArte Hotel Berlin!

Av **Elin Odberg** og **Jon Lange** Foto: **Maj Lindholt**

Deretter lunsj i kneipen Gaffel Haus, nabo til hotellet. «Gaffel» i navnet har ikke noe med vårt spiseredskap å gjøre, men forbindes med det høyere borgerskap i Köln, og menyen inneholder en del Köln-spesialiteter. Om ettermiddagen et par timers spasertur i nærområdet, guidet av Tore Lindholt som har et langvarig forhold til Berlin, og viste seg å ha gode kunnskaper om byen, herunder både byens og landets historie, en historie fylt av både storhet og grusomhet. Vi rakk blant annet Brandenburger Tor, som før gjenforeningen lå øst for Berlinmuren, hvis fall hadde 25-årsjubileum tidligere i måneden. Brandenburger Tor ligger i den ene enden av

avenyen Unter den Linden, der trærne var pyntet til advent, med lyskjeder langs stammer og grener. Vi passerte også Holocaust-monumentet og stedet der Hitlers bunker lå. Den er nå lukket og murt igjen for å hindre at stedet skal bli brukt som et ny-nazistisk kult-sted.

Om kvelden hadde vi en hyggelig middag i Galerie Restaurant på hotellet med egen LOP-meny. Etter den svært solide lunsjen var vi takknemlige for en buffetmiddag, der vi lettere kunne regulere mengden god mat.

Lørdag rakk noen et morgenbad i hotellets svømmebasseng. Etter

frokost en tre timers sightseeing i buss, med en utmerket lokal guide, 41-årige Matthias, opprinnelig øst-berliner som fortalte på godt og tydelig engelsk, og kunne mye om Berlins geografi, historie og minnesmerker. Turen gikk gjennom både tidligere Øst- og Vest-Berlin. En stopp ved East Side Gallery, hvor en rest av Muren er bevart med bildet av det berømte «broderkysset» mellom Bresjnev og Honecker. En stopp også ved julemarkedet ved Charlottenburg slott – hvor flere nøt et krus Glühwein.

Etter returen til hotellet fulgte en spasertur til Gendarmenmarkt, der det er et fantastisk omfattende

Alle deltakerne samlet foran et av de mange kunstverkene på hotellet.

marked – Weinachts-Zauber («jule-trolldom») med utrolig mange potensielle julegaver til salg. I noen telt kan man få en varm lunsj i ly for den isnende vinden. (Lufttemperaturen på dagen lå omkring frysepunktet, så det var godt med solide norske vinterklær.) Fire av oss

Marx og Engels får fremdeles stå i parken ved Alexanderplatz ikke langt fra majesteter til hest på Unter den Linden.

søkte til restaurant Brecht, der de serverte østerrikske spesialiteter, andre til Kavalierenhaus. I både dette og de andre julemarkedene vi så, var det et yrende folkeliv, særlig i helgen, og det surret av ivrige stemmer på mange språk.

Om kvelden en strålende middag hos Ampelmann i Kleine Präsident-Strasse, beliggende mellom Museums-øya og Hackescher Markt. Forretten må nevnes, en nydelig potetsuppe med et lite stykke røkelaks svømmende midt i. Hyggelige samtaler rundt tre bord, en fem-minutters drosjetur fra hotellet. Ampel betyr jo trafikkllys, og restaurantens og Ampelmann-butikkens symbol er en temmelig stor utgave av trafikkljets grønne eller røde mann.

Søndag startet med besøk på DDR-museet som viser dagliglivet i DDR, før avgang til julemarkedene ved Alexanderplatz, Om kvelden middag i hotell-restauranten Galerie.

Mandag var det tid for besøk i Vest-Berlin. Drosjer brakte oss til Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche ved paradegaten Kurfürstendamm – en ruin etter bombing under 2. verdenskrig. Ruinen er bevart som et antikrigsmonument, men menigheten har fått erstatningskirke i blått glass som nabo. De siste årene er ruinkirken pusset opp innvendig og restaurasjon pågår. Et stort julemarked på kirkeplassen fikk nødvendig oppmerksomhet før vi gikk i grupper etter hva vi ønsket å oppleve i området. Retur på egenhånd. Velsmakende middag på restaurant Nolle under jernbanskinnene like ved den berømte overgangsstasjonen, Friedrichstrasse Bahnhof, overgangsstasjonen for berlinere på besøk hos slekt og venner i Øst-Berlin. Nolle ligger bare fem minutters gange fra hotellet.

Tirsdag var det tid for en times båttur på elven Spree. Båten hadde gjennomsliktig tak og vegger. Guidingen foregikk på tysk over høytaler-anlegget, samt på engelsk

Julepyntet vestibyle på hotellet!

Til bords på Restaurant Ampelmann; i forgrunnen Anne Marie Naglestad, Turid Mæhre Olsen, Kjell og Mary Anne Nordgaard, på den andre siden reportasjeforfatterne Jon Lange og Elin Odberg.

og andre språk via en håndholdt mobilaktig sak. Vi ble informert om en rekke monumentale bygninger og broer, broen som har navn etter generalfeltmarskalk von Moltke, og er dekorert blant annet med et relieff av ansiktet hans. Deretter fordelte vi oss i grupper. Noen dro til Checkpoint Charlie, hvor en ny interessant utstilling var satt opp. Andre til Topographie des Terrors – et utendørs Murmuseum på tomten hvor Gestapo hadde hoved-

kvartier. Tomten er vedtatt ubebygget. En gruppe besøkte Berlins «Gamleby», Nikolaiviertel, som er vakkert bygget opp etter krigens ødeleggelser. Vi og seks damer var også i Käthe Kollwitz-museet. Kollwitz var en utrolig dyktig billedkunstner som sto opp mot Hitlers styre og ble straffet for det. Ved utgangen etter besøket der, traff vi Lillebjørn Nilsen og hans skotske kone. De har tydelig også et forhold til Berlin.

basseng – før vi samlet oss til lunsj i kneipen Gaffel Haus, busstur til Tegel og en behagelig flytur hjem.

En særlig takk til våre reiseledere, Turid Frimo fra LOPs sentrale turutvalg og Maj og Tore Lindholt for både godt forarbeid, utsendt forhåndsinformasjon og en meget god gjennomføring. En takk også til reisekameratene, som gjorde sitt til at det hele ble så vellykket.

På "røykehjørnet" ved kneipen Gaffel Haus var Tore Lindholt, Turid Frimo og Anne Marie Naglestad i ly for vinden.

Middagen var på hotellrestauranten Galerie – og deretter «siste kveld med gjengen» i hotellbaren! I løpet av disse dagene var vi to ganger ved Holocaust-monumentet, som består av 2.711 firkantede steinblokker som minner om kister, og som symboliserer de ansiktsløse og navnløse ofrene for «die entgültige Lösung des Juden-Problems». En sterk påminnelse om at menneskene ikke bare er gode. Men dette, og andre monumenter over nazismens grusomheter, satt opp av tyskerne selv etter verdenskrigen, er også en påminnelse om at vi ikke er bare onde.

Den siste formiddagen var til eget bruk – julegavehandel, byvandring eller en siste økt i hotellets svømme-

Fargerik vekter på julemarked!

Pensjonistturer: Hva bør de koste?

Pensjonistene er blitt et færende folk. De reiser mer enn før og lengre enn før, enkeltvis og i grupper. Pensjonistene er blitt en viktig kundegruppe for mange typer av selskaper som arrangerer ulike typer av reiser for grupper av pensjonister, fra bussturer i nærrområder til flyreiser til fjernere strøk.

Reiseselskapene dekker et behov og opererer på et marked i vekst. Men deres formål er å tjene penger og de tar seg derfor også betalt, helst godt betalt.

Turutvalget i LOP arrangerte fra 28. november til 3. desember en julemarkedstur til Berlin med 26 deltakere. Utvalget ønsket denne gang – som et forsøk – å arrangere turen i egen regi uten medvirkning fra reiseselskap og basert på selvkostprinsippet. Ingen skulle være med som gratispassasjerer, alle deltakerne skulle betale det samme med unntak av et kostnadsbasert tillegg for enerom. Tidspunktene for avreise og ankomst skulle være «komfortable», dvs. ikke grytidlig avreise eller ankomst nær midnatt, selv om det ville blitt billigere. Hotellet skulle være av god standard og sentralt beliggende. Programmet skulle by på gode og interessante opplevelser, men ikke være masete eller stressende. Deltakerne skulle få tid til å nyte sin frokost før dagens program begynte og rimelig tid til «å gjøre byen» på egenhånd under oppholdet.

Turen lot seg gjennomføre for en pris pro person på kr 7.500 og kr 6.250 (for henholdsvis enkelt- og dobbeltrom). For denne prisen fikk man dekket flyreisene, busstransport til/fra flyplass-hotell, sightseeing med guide, taxitransport til/fra restaurant, taxitransport fra hotell til Vest-Berlin, fem middager, to lunsjer (ankomst- og avreisedagen), inngangsbillett på DDR-museet, en times sightseeing med båt på elven Spree og fem overnattinger med frokost på et sentralt beliggende, moderne firestjerners hotell i tidligere Øst-Berlin.

Det er trolig at prisen ville blitt omtrent det dobbelte hvis turutvalget hadde bedt et reiseselskap om å arrangere en tur etter samme opplegg. Turutvalget nevner ikke dette for å få ros og anerkjennelse, men for å gjøre lokallagene oppmerksomme på at de bør stille krav og være pris- og kostnadsbevisste når de ønsker å lage turer for sine medlemmer ved hjelp av reiseselskaper, og

at det faktisk lar seg gjøre å lage gode og rimelige reiser med egne ressurser. Ikke minst bør man være oppmerksom på at det kan koste deltakerne dyrt å lage turer med fly som innebærer avreise før man normalt står opp og tilbakereise etter leggetid. Det medfører ubehag og ekstrautgifter for deltakerne, mens besparelsen ved lavere flybillettpris betyr økt fortjeneste for reiseselskapet. Pensjonister bør være seg bevisst at de ikke er til for å bli utnyttet økonomisk. De bør kreve valuta for pengene.

Hva mener du? Si sin mening på
www.facebook.com/LandslagetOffentligePensjonister

Informasjon fra KKK- utvalget: Kurs for tillitsvalgte

Av **Turid Mæhre Olsen**, utvalgsleder

Vi i utvalget har forberedt det å gjennomføre kurs i april. Vi har lagt til rette for å ha ett kurs på Værnes på «Radisson Blu Hotel, Trondheim Airport» 21. april 2015.

Dagen etter, 22. april skal vi ha ett kurs på Gardermoen på hotell «Comfort Hotel Runway». Begge kursene er like av innhold på sakslista. Det er viktig med erfaringsutveksling mellom lagene på slike kurs.

Det vi har lagt vekt på av emner denne gang er en gjennomgang av regnskap og medlemslister, og vi vil bruke tid på verving også. Det er to områder som det er svært viktig å ha på dagsorden i vår organisasjon.

KKK – utvalget ser fram til å møte tillitsvalgte på kursene

Skal LOP endre navn?

På LOPs landsmøte i 2011 hadde vi en større debatt om å endre navnet til Landslaget for offentlige pensjonister. Det var stort engasjement og mange ulike forslag ble fremmet. Dessverre fikk ingen av forslagene nødvendig flertall. På vårt landsmøte i Bergen i fjor var dette ikke tema i det hele tatt.

Av Kjell Helland

Jeg tror det er helt nødvendig at vi nok engang tar en debatt om vi ikke bør endre organisasjonens navn. Det å være med på et landslag er selvsagt kjempeflott. Det er ikke alle forunt. Det er kun for de beste. Noe vi som offentlige pensjonister selvsagt er. Spørsmålet er om vi når frem med et slikt navn til de mange offentlige pensjonistene innenfor kommune, fylke og stat rundt i landet. Et landslag er en ting – et forbund for offentlige pensjonister noe helt annet. Som leder i LOP i perioden 2011 til 2014 møtte jeg til stadighet spørsmål om hvem og hva vi var. De færreste klarte å forbinde oss med et pensjonistforbund for offentlige pensjonister. I denne perioden fikk jeg også jevnlig mailer fra Sportsreisebyrået Fotball-Norge. De hadde tydeligvis en fornemmelse av at vi kanskje var en eller annen form for et landslag. Hvem vet. I tiden som leder i LOP skrev jeg en rekke kronikker og avisinnlegg i ulike aviser landet rundt. Alt for ofte

opplevde jeg i samtaler med offentlige pensjonister at de hadde lest innlegget, men ikke hadde koblet dette til et landsdekkende pensjonistforbund for offentlige pensjonister.

I likhet med andre organisasjoner sliter også LOP med å verve nye medlemmer. En nødvendighet for en levende og aktiv organisasjon. For oss i LOP er dette helt nødvendig. Vi har nå fått en selvstendig driftingsrett med regjeringen. Da betyr kjøttvekta mye. Som en stor organisasjon med mange medlemmer i ryggen blir vi også lyttet til i langt større grad, enn som en liten organisasjon. Dette handler derfor også

om økt innflytelse for oss som offentlige pensjonister i forhold til saker som er viktige for oss. Jeg skulle tro at svært mange av dagens offentlige pensjonister ikke er medlem av noe pensjonistforbund. Med andre ord, potensialet er stort der ute.

Jeg er overbevist om at skal vi kunne øke oppslutningen om LOP som et nødvendig og reelt førstevalg for offentlige pensjonister fra både

kommune, fylke og stat, må vi også endre organisasjonens navn. Etter min mening vil dette være en viktig og nødvendig del av markedsføringen av organisasjonen i fremtiden. Hva skal så «barnet» hete? Det bør i alle fall ha forbindelse knyttet til navnet sitt. Jeg håper derfor at dette innlegget kan føre til en konstruktiv debatt om organisasjonens fremtidige navn. Videre at vi er villige til å legge til side all historikk om LOPs opprinnelse, og at vi isteden ser fremover. Vårt samfunn er i stadig endring med nye krav og endringer. Det bør også gjelde LOP.

Adria Sol tilbyr Våren 2015:

Ta snartlig kontakt til:
AdriaSol v/ Wenche Giæver

E-mail: adriasol@online.no
Tlf.: 77635179
Mobil: 97605074

"Møt Våren på Amalfikysten"
06.04. - 20.04.2015
En kulturreise

"Opplev det ukjente Italia"
30.04. - 11.05.2015.
Puglia og Basilicata.
Helgener og normannere,
katedraler og grotter, mat og vin.

www.adriasol.me

Illustrasjonsfoto: www.bocusedor.com

Vi hadde et litt skuffende alpin VM i Bever Creek, 11 fantastiske dager Falun og i skrivende stund står VM i skiskyting for døren, med muligheter for nye norske triumfer.

For meg så startet denne VM bonanzaen litt tidligere en dette, da det uoffisielle verdensmesterskapet i kokkekunst «Bocuse D'or» ble avholdt i Lyon i Frankrike 27 og 28 januar i år.

Konkurransen ble startet og bærer navnet til vår tids største og mest kjente kokk Paul Bocuse. Konkurransen ble første gang avholdt i 1987, med Arne Brimi som norsk deltager.

Siden den gang har konkurransen utviklet seg stort, og det er ikke lenger slik at man har full jobb ved siden av forberedelsene til Bocuse D'or. For å bli deltager må man først vinne konkurransen årets kokk i Norge, da er man kvalifisert for europafinalen, hvor må bli blant de 12 beste for å kunne konkurrere på Bocuse D'or i Lyon.

Norge har lange tradisjoner i denne konkurransen, da vi har 5 gull, 2 sølv og 2 bronse.

I disse VM tider!!!

Det er vinter og når dette skrives er vi midt inne i høysesongen for verdensmesterskap.

Tekst: **Birger Frimo.**

Jeg har vært tilstede en gang på europamester skapet og to ganger i Lyon, og stemningen har vært elektrisk alle gangene, noe den også var i år.

For andre gang så var det Ørjan Johannessen som var Norges representant, han deltok også i 2013 uten å nå helt opp. Allerede på kvelden samme dag som Bocuse D'or 2013 var ferdig, skjønte de fleste at drømmen og motivasjonen var til stede for at Ørjan Johannessen skulle gå på et nytt eventyr.

Stemningen i Lyon før konkurransen i år var god men litt avmålt, mange mente at Norge hadde gode sjanser, men de fleste hadde lært fra gangen før. Da var Norge store favoritter etter seieren i EM, og de fleste tok nok seieren på forskudd.

I konkurransen skal man lage en fiskerett og en kjøttrett, og det norske bidraget så meget bra ut, og optimismen begynte å stige blant nordmennene.

Kunne dette bli til edelt metall?

Bocuse D'or vinner Ørjan Johannessen, sammen med sølv- og bronse-vinnerne.

Endelig var det klart for premieutdeling. Premiene som deles ut er beste *commis* (medhjelper), beste fisk (i praksis 5. plass), beste kjøtt (i praksis 4. plass), bronse, sølv og gull. Premieutdelingen er litt «rar», da de som får beste fisk eller kjøtt blir ekstremt skuffet, og ikke viser glede over at de har gjort det meget bra i konkurransen. De deltagerne skjønner at de ikke havner på pallen, og ser dette som en trøstepremie.

Gleden var stor blant de norske når forhåndsfavoritten Sverige tok bronzen, sølvet gikk til USA. Så kom avgjørelsen, og når man hørte ordet Norge fra høytaleren løftet taket seg i hallen. Norge hadde fått en ny Bocuse D'or vinner.

For oss kokker er dette kanskje det største man kan vinne, men et gull av Petter Northug er heller ikke å forakte.

BilskadeSenteret
TROMSØ
776 06750

Stakkevollvn. 329, 9019 Tromsø, Postboks 3309, 9275 Tromsø
Email: bokas@bokas.no. Fax: 776 06 759

Skal vi satse på eldrerådene?

Tekst: **May-Brith Brekke**

Jeg har sittet snart 2 år i Skien eldreråd og har gjort meg noen tanker rundt det:

Eldrerådet har viktige særtrekk i forhold til andre nemnder i kommunen og fylkeskommunen. Eldrerådet skal sikre at eldres syn på saker som angår eldre, blir en del av grunnlaget for de avgjørelsene som fattes. Eldrerådet skal opptre tverrpolitisk og uavhengig. Det vil i praksis si at eldrerådets anbefalinger gis uavhengig av partipolitiske standpunkter. Både pensjonistforeninger og foreninger, samt frivillige organisasjoner kan anbefale og dessuten bli medlem av eldreråd. Kravet er også alderspensjon fra privat eller offentlig virksomhet.

Etter som jeg ser det kan dermed bl.a. alle typer menigheter som har aktiviteter for eldre, lokale turistforeninger, Akademiet for livslang læring (senioruniversitet), Nasjonalforeningen for folkehelse - bare for å nevne noen - og andre som driver aktivt arbeid blant eldre foreslås og velges inn i eldreråd. Fra mitt ståsted vil det være ønskelig med alderspensjonister fra de aller

ynge til de noe eldre. Det er viktig at man får eldreråd med spredning både i alder og bakgrunn (og for ikke å glemme våre «nye» landsmenn).

Det er av avgjørende betydning at eldreråd får en grundig opplæring i kommunal saksgang. Dette for at eldre som ikke har bakgrunn fra politisk arbeid trygt kan velges.

Det er også viktig at eldreråd har et eget budsjett for at de skal kunne planlegge sine aktiviteter innenfor forutsigbare rammer.

Eldreråd bør lage sine egne handlingsplaner hvor det går frem hva rådet vil arbeide for og slik at man kan evaluere og korrigere sine aktiviteter.

Det må også være ønskelig at eldreråd i samarbeid med kommunens administrasjon legger opp til å aktivisere innbyggere til å følge med og komme med innspill og råd om

sakene som fremmes, men også egne aktuelle saker som vedgår de eldre. Pressen må brukes aktivt.

Allerede nå må lokallagene begynne å tenke på å få inn flere representanter i eldrerådene og de representantene som blir valgt inn må få klarert hvilke overordnede saker LOP ønsker å fremme. Dette og det faktum at eldrerådene nå blir evaluert av de sentrale myndighetene krever sannsynligvis at også den sentrale ledelsen i LOP må komme på banen.

Det har for meg vært et par interessante år i Eldrerådet i Skien - på godt og vondt. Jeg er imidlertid ikke i tvil om at det er behov for eldrerådene, men det må til en opprensking i hvordan rådene skal velges og fungere i fremtiden.

Hva mener du? Si sin mening på www.facebook.com/LandslagetOffentligePensjonister

På vandring

Livet er en vandring som går på ukjent vei med mange merkepæler der du må velge lei.

Men merkene blir blasse som før litt klare var, og borte er kompasset og gamle fotefar.

Nå ingen mer skal ledes av normene som var, men famle mer i blinde og finne egne svar.

Så vanskelig å velge når ingen viser vei, da må man elle-melle i livets hurlum-hei.

Men noe vil oss lede, fornuft, samvittighet som alltid er tilstede og gir identitet.

Anders Stende

FNs ELDREDAG I OSLO RÅDHUS

FNs eldredag ble også i år feiret i Rådhuset i Oslo, i år for åttende gang, og etter manges mening enda mer vellykket enn i fjor.

Tema for fjorårets eldredag var: La ingen bli oversett.

La oss lage et samfunn som har plass til alle.

Tekst: **Jon Lange**

Dagen forberedes av en komité med representanter for Det sentrale eldreråd i Oslo, Pensjonistforbundet i Oslo, Helse-, sosial- og eldreombudet i Oslo, LOP Oslo, Seniorsaken, Sykehjemsetaten og Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester. Undertegnede var for femte gang LOPs representant i komitéen. Som i 2013 var NRKs tidligere utenrikskorrespondent (m.m.), Einar Lunde, programleder, og kunne i denne rollen legge for dagen en humor og et humør som det sjelden er rom for i utenriksreportasjene og dagsrevyen.

Den store salen i Rådhuset har plass til noe over 1.000 personer, og de kommer for en stor del fra eldresentre og sykehjem i byen, så i salen er det også et område reservert for rullestoler.

Programmet ble innledet ved at Follo Seniororkester spilte en fanfare. Ordfører Fabian Stang ønsket velkommen og ga ordet til Einar Lunde, som introduserte byråd Aud Kvalbein, som gratulerte med dagen og fortalte om hvordan Oslo kommune søker å leve opp til dagens motto. Deretter spilte atter orkesteret, nå «På besøk hos Prøysen».

Dagens festtaler var tidligere statsminister og fylkesmann Kåre Willoch, som fylte 86 noen dager etter Eldredagen, men sto der som et eksempel på noe av det han talte om, nemlig at dagens eldre er langt mer oppegående enn det vi regnet som naturlig bare for noen år siden. Willoch sa bl.a. at forholdet mellom generasjonene har engasjert tenksomme mennesker siden tidenes

morgen. Allerede Moses – en stor profet i følge verdens tostørste religioner – skrev at «*Du skal reise deg for de grå hår og vise de gamle ære.*» På den tid våget knapt noen å spørre hvorfor. I vår tid må vi kunne gjøre det, men svaret er fortsatt Ja. Menneskers livskvalitet kan bli bedre gjennom hele livet, hvis de føler seg sikre på at samfunnet ikke glemmer dem når de når sitt otium. Han siterte en gammel vismann som sa at «*Intet her i verden gjør en så gammel som den stadige frykt for å bli det.*»

I vårt begunstige land er det ikke lenger grunn til engstelse for alderdommen. Mange års tverrpolitisk samarbeid om velferdsstaten har eliminert mange hindringer for å bli det som i Jobs bok blir kalt «*gammel og mett av dage.*» Selv om man ikke kan hindre at mange rammes av sorg og lidelse. Eldres inntekter har gjennom de senere år økt mer enn de yngres, gjennomsnittlig sett. Likevel er det mye som kan gjøres bedre, bl.a. når det gjelder problemet ensomhet blant eldre. Mange bor langt fra levende slektninger. Mange kommuner, blant dem Oslo, har gjort mye for å skape møteplasser, som eldresentre og andre seniortiltak. Men det er behov for å gjøre mye mer, bl.a. når det gjelder boliger for eldre. Det må kreves at alle boliger får sol inne og grønt ute, at ikke «*entreprenører og andre betongelskere*» tar helt over. Men det viktigste er omsorgen for dem som ikke lenger klarer seg. Vi bør glede oss over dyktigheten i helsevesenet, men det er viktig å gjøre noe med svakhetene.

Men har vi råd til en tilfredsstillende eldrepolitikk når eldrebølgen kommer, og det blir langt flere eldre, mens antallet arbeidsdyktige ikke stiger? Utfordringen er, som byråd Aud Kvalbein understreket i sin tale ved forrige eldredag: Å løse problemene i samspill med, ikke på bekostning av senere generasjoner. En annen utfordring er det voksende antall barn som vokser opp i fattigdom. Vi må finne de milliardene som kan hjelpe oss både med det og med eldrebølgens utfordringer. En ting som kan gjøres, er da å heve pensjonsalderen, i takt med at folk er friske og arbeidsføre lenger enn før. - Et system der en frisk og oppegående 62-åring kan kreve både pensjon og full lønn, er ikke bærekraftig.

Det er ikke umulig å gjøre noe med problemene. Som Ibsens Brand sa det; «*Det er viljen som det gjelder! Viljen frigjør eller fælder.*»

Etter talen fulgte flere kunstneriske innslag.

Årets Heders-senior, som hvert år utnevnes av Seniorsaken, ble Aslan Ahsan, som kom til Norge fra Pakistan i 1971 og etter hvert har involvert seg, foruten i norsk politikk, i en sterk innsats for barn og for integrering, blant annet i det som i mange år var hans hjerte barn, nemlig «*Alternativ Jul*». Men han ble først og fremst hedret for sin innsats for eldre og ensomme, med vekt på respekt, likeverd, deltagelse og livsglede. Heders-senioren kunne dessverre ikke selv være til stede, men en sønn tok i mot og takket på farens vegne.

Avslutningen var, som i tidligere år, Alf Prøysens «*Du ska få en dag i mårå*», der hele forsamlingen sang med av full hals og med stor begeistring. Seniororkesteret akkompagnerte, og spilte også ved utgang.

Sandnes og Jæren på Spa-tur til Ungarn

LOP Sandnes og Jæren inviterte til spa-tur i Ungarn i høst. En tur med opplevelser, vinfest og «behandling». Tenk å få ligge på en benk og få en ryggmassasje, eller en pedikyr, manikyr eller en ansiktsmassasje... Det var spennende å se hvor mange som ville bli med. Faktisk ble det venteliste, og vi måtte si «dessverre fullt» til flere.

Tekst: **Magne Helland** Foto: **Jorun Synnøve Tveit**

Turen var arrangert i et samarbeid med Tveits Terapi- og Helsereiser AS. Jorun Synnøve Tveit har flere års erfaring med gjester til Ungarn, noe vi til fulle fikk erfare gjennom en fantastisk godt opplagt tur.

Byen Kiskörös ligger ca. to timers busstur sør for Budapest og arrangerer hvert år en vinfest, som vi skulle være med på. Hotellet vårt, 10-15 minutters gangavstand fra sentrum, har flere basseng, termalkilde vannbasseng, med vann som pumpes opp fra grunnen og skal inneholde mineraler som skal gjøre svært godt for kroppen. I tillegg er all den spa-behandling du måtte ønske, tilgjengelig.

Vi opplevde alt fra spa-behandling til vinsmaking, hesteoppvisning og opptog med hest og vogn. Det siste var nesten som 17. mai feiring hos oss. Vi satt i store vogner og kjørte sammen med andre til hest i forskjellige vogner spesielt pyntet og andre kortesjer gjennom byens omegn for så å ende midt i sentrum, hvor vi ble mottatt som norske gjester. En flott opplevelse som anbefales!

Turen ble avsluttet med to netter i Budapest hvor vi fikk en flott guidet tur i byen og omegn. Siste kvelden ble vi invitert på Donau med båt, flott underholdning og god mat. En fantastisk opplevelse med alle de store broer og bygninger som var godt opplyst slik at det ble en nærmest trolsk stemning. Det ble

Glimt fra turen.

tatt ekstra mange bilder denne kvelden.

LOP Sandnes og Jæren har arrangert mange turer men jeg kan ikke

huske at vi noen gang har fått så mange positive tilbakemeldinger etter en tur. Dette var ubetinget en stor suksess.

Litt av hvert fra reise og kurhotell i Ungarn

Å være klokka 04.00 på flyplassen betød kjempetidlig ut av loppeskassen. Avskjedsflokken var heller litt liten, den ville sove, var heller litt sliten. De fleste hadde kofferten parat og kom av gårde med lynets fart. Vi var nok litt trøtte noen hver, men på Sola hjalp Britt og Jorun hver i sær med innsjekk og smil som varma velkommen til eventyrreise for alle i troppen

BUDAPEST BLE VÅRT FØRSTE STOPP

mat, vin og veiledning helt på topp
Men **KISGÖRÖS** målet vårt var kjempefint for gamlemor og for - kar. Programmet var tett, vi passet på klokken og rundt omkring svinset den kvite flokken. Hva skal en si når en ligger på magen og Elisabeth knar oss fra hode til bagen. Hun trykkspyler, tar med seg fargen, og vi blir reingjort helt inn til marginen? Aromaterapi er velvære – å så godt, og ny på håret, du så flott, men aller morsomst, ja, jeg er helt sikker når dopa i sølevann vi sitter og nikker.

Og **MATEN**. Kylling først og kylling sist, suppe i ulike varianter- med nudler og dudler, Godt på smaken, sett på maken. så ble det krøllgris og allskens beteter, makaroni og stappe av gode beteter. Desserter skal komme sånn helt på toppen de nytes og gjør sikkert godt for kroppen.

TURER med opplegg pr. vogn og med buss

Helt blankpolerte og topporganiserte
Vinen fløt villig, var også så billig
Spennende kjellere med masse på lager, en kan jamen få så mye en behager.
Lippizianerturen kommer høyt på vår skrøydeliste.
hester og karer, så elegante
Jeg falt pladask for don Quishote og hans Rosinante

Av **SOLFAKTOR** trenger vi nummer null farlig med månen når den er full.

På **VINFESTIVALEN** Kjell, Britt og Jorun reddet vår ære på selve åpningen ved flagg å bære. Nå venter de bare på TV engasjemang det ville være en kjempeflott Ungarn-presang. Vi andre, vi lå ganske lavt i terrenget vi var med på paraden, og det var poenget. De stolte gamper dro langkjerrert to, og de innfødte sto der og måtte glo på norske vikinger samla til dyst langt fra sin barske og ville kyst. Finsk- ugrisk er gresk for de fleste, tolkene var nok de aller beste

Men best, best er **JORUN OG BRITT** jamen har de gjort arbeidet sitt fulgt oss opp både dag og kveld, jamen er det et kjempehell at folk fra Rogaland og Agder fikk være med **OG NÅ ER DET BUDAPEST –OLÉ.**

LOP Lillehammer: ELDREOMSORG

Vi har i vårt distrikt hatt mye diskusjon om eldreomsorg i det siste og vi i LOP lokalt har også vurdert hvordan vi skal angripe dette – og det å skrive om det ulike steder er bra. Jeg utfordrer andre lokallag til debatt!

Tekst: **Per Rasmussen**, leder i LOP Lillehammer

Rettighetssamfunnet

– og taperen er?

Aftenposten har i en rekke artikler satt søkelyset på hvordan vi som samfunn tar vare på våre eldste eldre, og da spesielt de som er på sykehjem og eldreinstitusjoner og ofte er demente, og det er ikke akkurat hyggelig lesning. Artikkene er godt dokumentert og sier med all tydelighet at denne gruppen er svært langt fra pallen for å snakke idrettsspråk.

Hvorfor? Det er sikkert flere årsaker til dette, jeg nevne fire som jeg synes er sentrale:

1. Vi har fått ett samfunn hvor rettigheter står sentralt og når det gjelder lønnsvilkår, barns rettigheter, dyrevelferd, kjøpsrettigheter eller behandlingsgarantier for å nevne noen. Rettighetskravene frontes av sterke og svake pressgrupper ofte med god støtte i media - og resultatet er at prioriteringer i rettigheter vinner fram – og slår ut likebehandlingstankegangen vi er så stolte av – vi er ikke like mye verd - og disse eldre har få pressgrupper/talspersoner bortsett fra festtalerer.
2. Vårt samfunn er mer og mer blitt ett selvbetjeningssamfunn og vi skal mestre alt på data fra skattekort til bestilling av tur med buss etc. og til andre trivielle gjøremål - vi blir ett mestringsamfunn og uten nok support. Problemet for disse er at de faktisk ikke har mulighet til å mestre - det å være

III. bilde: shutterstock.com

dement og svært gammel gir få muligheter til å mestre selv om de vil - men de skal fortsatt ha ett verdig liv.

3. Det hevdes at eldreomsorg er for dyrt. Vi har ikke råd til slik omsorg. Da må vi ha med oss to forhold
  - at pengene de siste år ikke har gått til de eldre, men i hovedsak til de under 67 år (og er de eldre?).
  - at vi de siste år har bygget ned plasser på eldreheim etc. til ca. 40.000. Det vil si at godt under 1 prosent av våre vel 5 millioner innbyggere er på slike institusjoner og det er et tankekors at dette er så urimelig dyrt.
4. Det er viktig å få fram at vi ikke må generalisere. Omsorgen er veldig forskjellig fra kommune til kommune og fra sted til sted og fra det suverene til det elendige. Det er ikke problemer med å finne ytterpunktene og disse framheves ofte avhengig av hva en ønsker å få fram. Kanskje vi er for lite flinke til å spørre de det gjelder: Hva vil de prioritere for å

få et best mulig liv? Det er ikke bestandig det flotteste materielt er det beste.

Økonomi er så mangt, men vi er på ville veier i rettighetskampen når hunder har krav på lufting, men ikke eldre på institusjon.

Hvordan står det til i Lillehammer, Gausdal, Øyer og andre steder?

Hva mener du? Si sin mening på www.facebook.com/LandslagetOffentligePensjonister

NOR DIESEL A.S

LEVERANDØR AV ALT TIL BILEN
OG INDUSTRIEN

- Diesel-, skips- og bilelektrisk spesialverksted
- Autorisert Bilverksted
BOSCH Servicesenter

Stakkevollvn. 69 • 9292 Tromsø
Tlf. sentralbord 77 61 56 00
Verksted 77 61 56 09
Se våre hjemmesider:
www.nordiesel.no

LOP Trondheim mener!

Årsmøtet i LOP Trondheim vedtok tre uttalelser som gjengis nedenfor. Tidligere sentralstyreleder Kjell Helland ble valgt til lokallagsleder etter Annbjørg Ulset-Evensen (se foto).

Pensjonistene og årets lønnsoppgjør

LOP Trondheim viser til at årets lønnsoppgjør mellom partene i arbeidslivet kan bli et såkalt nulloppgjør der kun prisstigning kompenseres.

Dette vil kunne medføre at pensjonsoppgjøret ikke vil dekke prisstigningen om en tar hensyn til at pensjonistene blir trukket 0,75 prosent av det offentlige lønnsoppgjøret. En ordning som Stortinget innførte i 2011.

Lokallag ber derfor om at LOP sentralt fremmer krav overfor våre sentrale myndigheter i forbindelse med trygdeoppgjøret, slik at det årlige fradraget på 0,75 prosent i år blir kompensert slik at også pensjonistenes kjøpekraft kan opprettholdes.

Bemanningen ved våre sykehjem

LOP Trondheim har på sitt årsmøte diskutert situasjonen ved våre sykehjem i Trondheim. Vi merker oss at ombudet for helse, omsorg og oppvekst gir uttrykk for at det har skjedd mye bra innenfor eldreomsorgen i Trondheim de siste årene, og at Trondheim ligger godt an sammenlignet med andre kommuner. Samtidig er det klart at det er for liten grunnbemanning ved våre sykehjem. Noe som er svært bekymringsfullt med tanke på at dette påvirker det tilbudet beboerne har krav på til enhver tid. Slik kan det ikke fortsette. Vi registrerer at ordfører Ottervik nå har signalisert at de vil se nærmere på grunnbemanningen ved sykehjemmene. Vi oppfordrer derfor bystyret om å sørge for at forskriften om en verdig eldreomsorg blir fulgt opp. Vi ber i den forbindelse om at en fortsetter arbeidet med å bedre de ansattes arbeids- og tilsetningsvilkår med mål om 100 prosentstillinger og fast jobb. Som eldre i denne byen forventer vi at det blir lagt til rette for en verdig eldreomsorg. Vi vil ikke lenger akseptere at vi som eldre i byen blir valgt bort i forhold til saker som byens politikere tydeligvis opplever som mer interessant.

Uttalelse om samhandlingsloven

LOP Trondheim som representerer pensjonister fra kommune, fylke og stat har på sitt årsmøte diskutert oppfølgingen av samhandlingsloven. Det vi opplever av reportasjer i media er rett og slett skremmende. Fortsatt fungerer ikke intensjonene i loven som vi forventer. Her

Kjell Helland overtok som lokallagsleder etter Annbjørg Ulset-Evensen på årsmøtet.

registrerer vi at pasienter ved våre sykehus blir overført til kommunen (sykehjem/egen bolig) uten at helsetilstanden til pasienten er slik at dette er forsvarlig. Et av de alvorligste eksemplene var da en pasient som var døende ble sendt tilbake til sykehjemmet. Avvikssakene har da også vært mange. Fylkesmannen har ved en rekke anledninger også sett seg nødt til å opprette tilsynssak. Når disse sakene oppstår blir det gjerne vist til at det har vært systemsvikt, og det beklages fra ansvarlig hold at dette har skjedd. Det loves bot og bedring, men så skjer det igjen. Slik kan det bare ikke fortsette. Samhandlingsloven har nå vært i virksomhet så lenge at vi må kunne forvente at den nå fungerer etter intensjonene. Det holder ikke lenger å vise til menneskelig svikt og at rutiner og praksis skal gjennomgås. Vi oppfordrer derfor Helse- og omsorgsdepartementet til å følge opp loven og dens intensjoner overfor sykehus og kommuner, slik at pasienter kan oppleve nødvendig trygghet i en for dem vanskelig situasjon.

Hva mener du? Si sin mening på

www.facebook.com/LandslagetOffentligePensjonister

TRAFIKKURS I INDRE ØSTFOLD LOKALLAG

Dette var et kurs for oss som har hatt førerkort lenge. Det ble gjennomført i samarbeid mellom LOP Indre Østfold, sjåførlærer Arne Moberg og MA-Indre Østfold (Motorføreren).

Tekst og foto **Randi Frankrig**

Fornøyde kursdeltakere Magne Skadsheim og Marit Hesselberg.

Kurstilbudet ble godt mottatt. 28 var påmeldt, 3 måtte melde forfall, 25 fullførte kurset. Av medlemsmassen på 80 er vi som kursarrangører veldig fornøyde med deltakelsen. Gjennom et kurs som gikk over tre onsdager, har mange av våre medlemmer fått en oppdatert innføring om hvordan man skal opptre som sjåfør i trafikken. Målet med kurset var blant annet å bli kjent med nye regler/skilter osv, og ikke minst bli dyktigere og sikrere bak rattet.

Etter endt kurs ga deltakerne positive tilbakemeldinger. Blant dem var Magne Skadsheim (91), som tok lappen i 1953 og fikk sin første bil året etter. Han sier at det har vært et veldig fint og nyttig kurs. Han har hatt lappen i over 60 år, så han har lang erfaring bak rattet, men syntes det var fint å få bekref- telser og oppdateringer på hvordan

man skal kjøre i trafikken. Spesielt greit i forhold til regler for hvordan man oppfører seg i en rundkjøring og lysbruk var fint å få en oppfriskning på. Marit Hesselberg (70) syntes det var veldig fint med informasjonen om de nye skiltene langs veien. Det har kommet mye nytt etter at hun fikk førerkortet, og hun føler seg tryggere nå som hun har fått svar på mange av sine spørsmål.

Kursleder har vært Arne O. Moberg, som har 45 år bak seg som kjørelærer. Han var en inspirerende lærer/ formidler og hadde deltakernes fulle oppmerksomhet. Moberg var imponert over kursdeltakernes engasjement og alle spørsmålene deres. Han sier at de som har vært med på dette kurset, uten tvil, stiller sterkere og tryggere enn folk som ikke har deltatt. Og han forteller at

pensjonistene har gått gjennom alt fra kjøring i rundkjøringer til lysbruk. Men viktigst mener han det er at pensjonistene er trygge bak rattet. Etter endt kurs fikk deltakerne tilbud om en kjøretime i egen bil. Mange benyttet seg av muligheten og syntes dette var svært nyttig.

Arne Moberg konkluderte følgende etter kurset: «Vi må huske at disse folkene er flinke og har mye erfaring i ryggsekken. Dette kurset holdt vi for å bytte ut noen av kunnskapene med nye regler. Det viktigste pensjonistene må tenke på er riktig fartstilpassing, og å se hva som skjer rundt bilen deres. De må kunne oppfatte ting og handle. Jeg håper at de nå føler seg tryggere, for det er enormt viktig.»

En tidlig høstmorgen reiste 49 Sandnes og Jæren-LOP-ere, fra Sola via Gardermoen til Dubrovnik i Kroatia. Vel framme, og etter lunsj omgitt av kvernhjul og fossefall, kjørte vi inn i Montenegro fra nord. Etter 1,5-2 timers kjøring i kupert landskap med sjø på den ene siden og bratte fjell på den andre, ankom vi turistbyen Budva utpå ettermiddagen. Budva har 15.000 innbyggere og ligger ved Adriaterhavet mot sør-vest, og delvis oppover bratte fjellskråninger.

Tekst og foto: **Leif Strand**

Det er hotell over alt og vi var installert på Hotel Queen of Montenegro i fire netter, med utsikt mot strand og hav. Fint nytt hotell med god mat og drikke.

Montenegro var tidligere en del av Jugoslavia, men ble selvstendig stat i 2006. Et lite land på 14000 kvkm. med 650.000 innbyggere. Hovedstad er Podgorica.

Neste dag i fint vær dro vi på ekskursjon med buss til den gamle hovedstaden, Cetinje, som ligger inne i landet og i 800m høyde. På smale veier fulle av hårnålsvinger snirklet bussen seg oppover fjellsidene med eminent utsikt over Budva og Adriaterhavet. Cetinje som ligger i en dal omgitt av fjelltopper, noen 1800 m høye, har ca. 12.000 innbyggere og synes nå i hovedsak å ernære seg av turisme. Vi ruslet rundt, besøkte kloster og slott og hadde byvandring i 25 grader på 800 m høyde.

Deretter busset vi nedover på, om mulig, enda smalere og mer svingete veier, uten autovern. Noen holdt

pusten og satt med lukkede øyne her inne i fjellverdenen.

Vi ankom den lille landsbyen Njegusi på en fjellslette. Her skulle vi «lunsje» i et lokalt vertshus der frittgående høns spankulerte utenfor. Det ble servert lokal skinke, ost, brød, honning, samt lokal vin og øl. Etterpå kunne vi handle disse kulinariske spesialitetene for Montenegro.

Hjemturen gikk nedover bratte fjellsider via 25 hårnålsvinger med panoramautsikt over turistbyen Kotor. Etter hjemkomsten til hotellet i Budva, var det fremdeles tid for et bad, i sjøen eller i hotellets store basseng.

Dagen etter var det overskyet. Vi besøkte gamlebyen i Budva med Citadell, vandring på bymuren, opplevde smale gater og pittoreske skjenkesteder. Etterpå ruslet vi 4 km tilbake til hotellet langs strandpromenaden. Budva ble nesten totalt ødelagt av et jordskjelv i 1979, men er gjenoppbygd.

Overskyet vær møtte oss dagen derpå, da vi skulle på dagstur til Albania. På veien sørover kjørte vi inn i et overhendig regnvær og bussen måtte snegle seg fram. Vi skulle besøke byen Shkoder helt nord i Albania, en by med 100000 innb. Etter 2. verdenskrig innførte despoten Enver Hoxha et stalinistisk diktatur i landet, «Kommunismens Fyrtårn», av alle ting. Befolkningen var kuet av paranoia og angiveri. Det ble bygget ca 700.000 tilfluktsrom, nærmest et i hver hage, og vi kunne fremdeles se flere av dem langs veien. Friheten kom i 1991, og landet er nå medlem av NATO.

Det er framgang å spore i landet, både politisk, økonomisk og sosialt. På landsbygda er det imidlertid fortsatt fattigslig og nedslitt. Kyr gresset i veikanten og hest med kjerre kom traskende. Shkoder er full av nedslitte boligblokker fra kommunisttiden, men her og der er det kommet opp moderne forretningsbygg. Vi besøkte et fordums

OG ALBANIA

herskapshus og en kirke, som under kommunisttiden ble brukt som håndballhall. På grensen til Montenegro varte passkontrollen en time hver vei. Her later det til at kommunisttiden fortsatt «sitter i veggene».

Etter frokost morgenen etter forlot vi Budva i fint vær. Ferden gikk nordover til sørlige Kroatia med reisemål den lille byen Cavtat. Underveis var vi innom byen Kotor som ligger ved fjorden Kotorski zaljev. Gamlebyen er fra 1500 tallet. Den ligger nedenfor bratte fjell og er omgitt av bymur. Her ble gruppen sluppet fri på bymur og i trange gater, sammen med mengder av turister. Ved kaien og på redene lå cruise-skipene. Turen gikk videre nordover langs fjorden til landsbyen Perast hvor vi hadde nok en god lunsj.

Vi ankom Cavtat utpå ettermiddagen og tok inn på Hotel Croatia som ligger på en klippe vendt mot Adriaterhavet, og har utsikt til Dubrovnik. Hotellet er bygd i «Jugoslaviatiden», har 500 rom og

restaurant med plass til 1.000 gjester. Det kan bades fra klippene foran hotellet og fra egen badebrygge eller i flere bassenger på hotellet.

Sol og stiv kuling møtte oss neste dag. Formiddagen bød på frigang i pittoreske Cavtat med sine 2.000 innbyggere, samt mange turister.

Vinden løyet og om ettermiddagen tok vår gruppe båt inn til Dubrovnik.

Dubrovnik er en turistmagnet og kjent av mange. Gamlebyen ble sterkt ødelagt av serbisk bombardement under borgerkrigshandlingene på nitti-tallet. Den er nå gjenoppbygd og viser lite av ødeleggelsene. En bymur på 2 km omkranser gamlebyen. Noen av oss vandret disse 2 km på bymuren. Vi så ned i trange gater, smug og hager der klesvasken hang til tørk. Vi så også utover et hav av røde tak. Mesteparten av gruppen holdt seg på gateplan, hvor de ruslet omkring, koste seg med et godt glass, så på de øvrige turistene og bare slappet av.

Om kvelden fikk vi god middag før retur med buss til hotellet i Cavtat.

Turens siste dag, som opprørt med sol, var til fri disposisjon. Noen gikk tur, andre badet og solte seg og de fleste tok en rusletur i Cavtat.

Om kvelden hadde vi avskjedsmiddag i egne gemakker, ikke sammen med 1.000 andre, som før nevnt. Dette var første gang gruppen spiste samlet og helt for seg selv, og vi fikk nå anledning til å presentere oss for hverandre. Bedre sent enn aldri.

Og så var det dags for hjemreise. Norsk Tur hadde laget en fin tur for oss.

Guiden, svenske Helena, var svært kunnskapsrik, presis og hadde full kontroll.

Alt var såre vel inntil vi ankom Gardermoen. Helhetsinntrykket ble dessverre noe besudlet av videreverdighetene vi opplevde her. Vi måtte hente bagasjen og sjekke inn på ny. Men vi hadde alt for liten tid til å sjekke inn på ny og bytte til oppsatt fly, og deretter springe til ytterkanten av flyplassen. Det hersket dessverre også stort kaos ved innsjekking og sikkerhetskontroll. Kun noen få nådde oppsatt fly, mens hele 44 ble fordelt på 3-4 senere avganger. Husk: Vi er eldre og pensjonister.

Vi har nå lært at vi må unngå Gardermoen på hjemturer, dersom vi skal videre innenlands!

LOP Øvre Romerike: Urolig for framtida i laget

Av **Petter Olsen**

Til årsmøtet i februar fikk årsmøtet utdelt et notat som styret ønsket at medlemmene i laget skulle ta stilling til. Bakgrunnen er utviklingen i laget, og at framtidsutsiktene er foruroligende.

Foreløpig er det ingen overhengende fare:

Årsmeldingen kunne fortelle at aktiviteten i laget er god. Samarbeidet i styret og komiteer fungerer meget godt, og vi har hyggelige medlemsmøter en gang i måneden. Der er det interessante kåserier og foredrag, diverse informasjon,

spørrequiz, bevertning, utlodning og dans.

Lagets turer i inn- og utland er også populære, og med mange deltakere. Likedan lagets vårfest og julebord.

Men:

Rekrutteringen til laget er liten, gjennomsnittsalderen på medlemmene er høy, og medlemstallet er synkende. Deltakelsen på medlemsmøtene har gått ned, samtidig som utgiftene til husleie, vask, bevertning, musikk og underholdning har økt.

Problemstillinger som medlemmene ble bedt om å ta stilling til var blant annet:

Hva kan gjøres for å øke rekrutteringen? Møter på dagtid? Andre former for møter? Forslag til underholdning og aktiviteter som fremmer fram-møtet? Øke inngangspengene? Hva betyr dans på møtene? Samarbeid med andre pensjonistforeninger?

Det nyvalgte styret håper på mange kreative svar, og skal behandle dem på førstkommande styremøte.

Styret for 2015 er:

Leder Kjellfrid Frankmo, kasserer Ellen Nystuen, sekretær Petter Olsen styremedlemmer Rigmor Liland og Finn Johansen.

Nytt fra Nedre Romerike

Styremedlem Tore Lindholt, vara Torhild Solvik-Jensen, leder Jonn Bekkevold, kasserer Agnes Radich og sekretær Sigrid S. Stavik. Nestleder Tor Nakstad var ikke tilstede.

Tekst og foto: **Maj Lindholt**

Årsmøtet valgte Jonn Bekkevold til ny leder etter at Solveig Finsrud hadde frasagt seg gjenvalg. For øvrig kunne medlemmene glede seg over at lokallaget har en god økonomi og se fram til et spennende vårogram. På marsmøtet kom regionavisens ansvarlige redaktør, Magne Storedal, og innledet om spørsmålet: Hvem dør først, vi eller papiravisa di? I april står kommunesammen-slåinger på programmet og 2. verdenskrig gir tema for maimøtet I juni planlegges den store styrkeprøven for lokallaget: stand under Byfesten på Lillestrøm. Det fungerte ifjor - "LOP NeRo" fikk nye medlemmer fordi vi var synlige!.

Medlemsfordeler

SATS

SATS er Nordens ledende treningskjede med 108 egneide treningssentre. Treningen som tilbys er markedets bredeste innenfor kondisjon og styrke, utført individuelt eller i gruppe. SATS har treningssentre i Oslo (22), Stavanger (4), Bergen (6), Trondheim (2), Tromsø (2), Sarpsborg (1) og Drammen (1). De tilbyr LOPs medlemmer 22 prosent rabatt.

Kontaktinformasjon: **SATS Norge AS**, Nydalen allé 37, Postboks 4949, 0423 Oslo.

Telefon 23 30 70 00. Les mer på www.sats.no

NORDIC CHOICE HOTELS™

Nordic Choice Hotels

Som medlem i LOP får du 15 prosent rabatt på alle Nordic Choice Hotels på over 100 destinasjoner.

Bestill via choice.no/lfop (kort url)

Finn Carlsen Bussreiser AS arrangerer bussturer i hele Norge og mange steder ellers i Europa. Det de kan tilby LOPs medlemmer er turer i moderne busser som er 'spekket' med komfort. De har tematurer, turer kombinert med kanalbåt og shoppingturer. De tilbyr LOPs medlemmer flotte opplevelser og 10 prosent rabatt. Kontaktinformasjon: Finn Carlsen Turistbusser AS, Solheimveien 70, 1473 Lørenskog. Telefon 67 91 20 50. Les mer på www.fcturistbusser.no

escape TRAVEL

Escape Travel AS tilbyr turer over hele kloden. De er største arrangør av elvecruise og spesialister på langreiser og safari. De kan tilby opplevelser på 30 elver og tre kontinenter.

De vil skreddersy turer for LOPs medlemmer.

Kontaktinformasjon: Escape Travel AS, Munkedamsveien 3B Postboks 1591 Vika 0118 Oslo.

Telefon 22 01 71 71. Les mer på www.escape.no.

duka PC

ViKan AS/dukaPc tilbyr LOPs medlemmer PC for seniorer og lesebrett. De tilbyr også god hjelp og veiledning over sin hjelpetelefon og to måneder gratis support-abonnement. Kontaktinformasjon: DuKan AS, Jon Lilletuns vei 3, 4879 Grimstad. Telefon 22 72 26 00. Les mer på www.dukapc.no

nestor seniorutvikling melsomvik

Melsomvikveien 79
3159 Melsomvik
tlf: 33 33 55 00
www.nestorutvikling.no

Nestor seniorutvikling tilbyr kurs til seniorer (55+). Temaer som pensjonsreformen, juridiske spørsmål, økonomi og ernæring står på kursprogrammet. De arrangerer også kurs i data, foto og mye annet. Temakursene og kulturreisene skal inspirere og engasjere til livslang læring og aktivitet. Nestor seniorutvikling er en folkehøgskole for voksne og ligger i vakre omgivelser i Melsomvik, Vestfold. De tilbyr å skreddersy kurs for LOPs medlemmer.

Kontaktinformasjon: Nestor seniorutvikling,

Melsomvikveien 79, 3159 Melsomvik.

Telefon 33 33 55 00. Les mer på: www.nestorutvikling.no

DAG AASBØ TRAVEL

Dag Aasbø Travel AS arrangerer bussreiser, cruisereiser og flyreiser. Vi tilbyr skreddersydde reiser for LOPs alle lokallag. Seniorturer er en av våre spesialiteter. Vi har et stort nettverk av samarbeidspartnere i mange land og tilbyr reiser i Norge, Europa og ellers i verden. Kontaktinformasjon: Dag Aasbø Travel AS, Åsbø, 4980 Gjerstad. Tlf. 37 15 70 31. Les mer på www.dagaasbo.no.

				FLOTT	ROMME	↓	ANE ELV SP.	BELEGG	↓	MOT	JEGER	ÅRE- LATE	
				↳									
				EN BEHN				BY					
								FLOTT					
GOD	↳							MOD- ERNE					
↳									GL. PLATE				
PERI- ODE ÅRE					UTROP IVRIG								
☆	↓		↓	PÅ- LEGG VERN	ØDE- LAGT MERKER			VOKS SCENE	JORD- BRUK- ERE	HAUG	SPIRE		
FAL- LER											☆		
TORNE- ROSE											☆		
					LINER								
↳													
TRÅKK	↓	D Y R											
BROM				KONKUR- RENT PUGGE					STING VIS- ENE				
DEMON- TERES			KLOK		LEVER ROP								
↳													
DES- SERT											PYNTE		
APPA- RAT	↓										↑ F R E D		
↳				SANG- ER DRO	STINKA- DOR	FOR- ENER	PRON. HJEM		SIG- NAL				
ÅR- GANG									SKIP TYR- KIA		NORM		
SVERM					EURO- PEER			BEI- LER	SIF- FER LIKE				
FARGE	↳	PÅ- LEGG									↑ M A I N E F A R T		
↳					TIL- BAKE- HÅLKE					RED- SKAP UNION			
STOFF						UTROP							
VISE			FAR			STRID							

Løsning nr 4-2014 :

Neste år skal vi bli mange flere som er medlemmer i LOP.

													OVER	ELV	O	SVER	TANG	SÅL-	V
													ERR	GENZ	AS	SK	FORN	LIP-	K
													RAS	FOR	RE	REL	RE	ST	SK
													SK	MAUS	EN	KE	ELT	ST	R
RETT	ANG	RE	LI	GI	Ø	S													
PUBLI-	LETT	KRA	SVEE	EL	DYR	T													
LETTET	LO	JORD-	PUG	GI	VERN	LE													
		ART	GER	FSK	TEL														
TALL	↓	F	OM	LE	RE	☆													
TUR	↳	N	RE	EM	LE	D	EM												
		F	ER	E	I	S	E												
MIL-		S	T	G	L	E	D												
LEI																			
BABY-		E	O	A	S	E	S												
STYR																			
ØM		A	P	K	R	A	B												
		S	A	R	L	E	E												
		R	E	K	O	R	D												
		A	N	D	I	V	E												
		S	L	A	G	E	R												
		Ø	K	B	A	N	K												
		A	N	S	I	K	T												
		S	L	E	T	T	A												
		S	T	E	L	L	E												
		Ø	R	E	L	I	E												

Vi gratulerer vinnerne som får 5 flaxlodd hver i posten:

Solveig Herseth,
Tromsø

Magne Skadsheim,
Mysen

Eivind Kverme,
Sandnes

Alf Meisingset,
Leirfjord

Laila Irene Harneshaug,
Molde

**Frist for innsending av
løsning i nr 1-2015 er
2. mai 2015.**

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr/poststed: _____

Løsningsord: _____

Send til tomaholt@start.no

eller Vi i LOP, Tømtesvingen 30, 2013 Skjetten innen 2. mai 2015.

LOP i eldreråd 2011-2015

Gi innspill, still spørsmål – de arbeider for oss!

Fylkeseldreråd:

Hordaland:

Ingrid Linde,
tlf. 55 95 10 87

Anne-Karin Davidsen (vara)
adav@broadpark.no

Nordland:

Berit Lorentsen,
berit.lo@online.no

Nord-Trøndelag:

Tora Lein (vara),
tora.lein@online.no

Oppland:

Per Rasmussen,
prasmus@online.no

Rogaland:

Johan Risa,
johan.risa@kleppnett.no

Ranveig Løge (vara),
ranveigløge@live.no

Anne-Bjørg Hovda (vara),
anne.b.hovda@haugnett.no

Sogn og Fjordane:

Eivind Skjerven (leder),
eivind.skjerven@gmail.com

Telemark:

Evy Brattland,
brattlan@online.no

Annbjørg Mo (vara),
tlf. 35 52 27 06

Kommunale eldreråd:

Askøy:

John Solvik,
jsolvik@online.no

Tor Tønder (vara),
tlf. 56 14 05 80

Bergen:

Kirsten Utaaker,
kirs-u@online.no

Annelise Olsen (vara),
ao38@online.no

Willy Gustafson,
wilgust@online.no

Jorunn Solberg (vara),
jor-solb@online.no

Bodø:

Audun Spjell,
audun.spjell@gmail.com

Fjell:

Ole Konrad Ekerhovd
(leder), tlf. 56 33 14 74

Kjell Nordahl-Pedersen (vara),
tlf. 56 32 14 63

Fredrikstad:

Kåre Høye
kre.hye@getmail.no

Fusa:

Turid B. Ekeberg,
tlf. 908 79 009

Gjøvik:

Ole Wilhelm Kavli,
wilkavli@online.no

Kristiansund:

Øyvind Wæraas,
owaeraas@online.no

Kongsberg:

Jorunn Ulleberg,
arne.ulleberg@getmail.no

Sigrun Holm (vara),
tlf. 32 73 54 53

Lillehammer:

Aagot Flagstad,
flagstad@bbnett.no

Arne Norborg (vara),
anorborg@start.no

Molde:

Alvhild Søsnes,
alvhilds@bluezone.no

Os:

Olav Djuve,
odjuve@broadpark.no

Johannes Bolstad (vara),
johannes.bolstad@bkkfiber.no

Oslo/Frogner bydel:

Karl Jon Karlsen
kjkarls@online.no

Osterøy:

Norvald Vedaa,
nvedaa@online.no

Kari Aarestøl (vara),
tlf. 56 39 41 46

Kari Vikesund,
karivikesund@c2i.net

Rana:

Inga Marie Rushfeldt
(nestleder)
Tlf. 75 15 25 04

Tove Lian,
hel-lia@online.no

Hanna Seeger, (vara)
hseeger@signalbox.no

Mary Bjørnå (vara)
mabjorna@broadpark.no

Sandefjord:

Sonja Lausch-Liseth,
lisson@online.no

Sandnes:

Aase Brit Borsheim,
aase-brit.borsheim@lyse.net

Magne Helland (vara)
magne.helland@lyse.net

Sarpsborg:

Erling Loraas,
eloraas@online.no

Skien:

May-Brith Brekke,
maybrekk@sf-nett.no

Birgit Glomlien (vara),
birgit_glomlien@hotmail.com

Sola:

Jon Solheim, tlf. 51 65 51 46

Stavanger:

Liv Bodil Kallelid,
tlf. 51 55 60 59

Trondheim:

Astrid Seim Ekland,
aseke@broadpark.no

Tromsø:

Jorunn Rasmussen,
krasmu@online.no

Tønsberg:

Oddbjørn Hagen,
od-hage4@online.no

Ullensaker:

Olav Hagen (leder),
olav-hagen@frisurf.no

Arne Myhte (vara),
mythe@live.no

Vefsn:

Turid Mæhre Olsen,
turid.arna.olsen@hotmail.com

Randolf Brattli (vara),
randobra@frisurf.no

Peggy Natvig (vara),
tlf. 996 90 070

Voss:

Kirsten Takvam,
tlf. 56 51 22 47

Gunnar Grove (vara)
tlf. 907 32 720w

Vågan:

Bjørg Utnes
bjoer-ut@online.no

Ålesund:

Randi Havnevik Devold,
randi.devold@hotmail.no

Thor Magnussen (vara),
thormagn@online.no

Sjur Brande (vara),
sjur.brande@live.no

Returadresse:
LOP
Stortingsgt. 2
0158 OSLO

LOKALLAGENE

PRESTEFORENINGEN					
Astrid Bjellebø Bayegan	909 29 047	abayegan@online.no			
AKERSHUS					
Nedre Romerike Jon Bekkevold	920 40 452	john-bekkevold@hotmail.com			
Øvre Romerike Kjellfrid Frankmo	970 92 474	kjellfrid@pms4u.no			
BUSKERUD					
Kongsberg Rolf Wallin	32 73 44 07	908 42 165	rolf.henry.wallin@ebnett.no		
HEDMARK					
Glåmdal Anna Stearn	975 45 394	annastearn@gmail.com			
HORDALAND					
Bergen og omland Johannes Bolstad	924 44 478	johannes.bolstad@bkkfiber.no			
Sunnhordland Vermund Trohjell	53 42 04 42	918 25 257	vermund.trohjell@haugnett.no		
Voss og omland Ragnhild Mølster Lidal	901 18 013	rmlidal@broadpark.no			
MØRE OG ROMSDAL					
Kristiansund Karl A. Johansen	971 87 545	karl.johansen@nktv.no			
Molde Bitten Linge	71 25 21 56	bitten.l@online.no			
Ålesund Sigurd Dybvik	70 13 37 60	911 07 120	sidy@mimer.no		
NORDLAND					
Midt-Helgeland Åse Floa Steinrud	977 17 534	tove@wika.no			
Rana David Øverli	75 15 32 55	482 59 151	hel-lia@online.no		
Salten Brynhild Geiring	75 53 93 68	901 70 180	bgeiring@hotmail.com		
Vesterålen Steinar Henriksen	76 12 32 60	474 17 879	steinar.henriksen@sktv.no		
Vågan Reidun Karjalainen	979 83 122	reidun.karjalainen@vagan.kommune.no			
NORD-TRØNDELAG					
Namsos Bjørn Kvatningen	74 27 33 23	992 66 705			
Steinkjer Leif Aune	74 14 36 34	994 32 351	leif.kjetil.aune@ntebb.no		
OPPLAND					
Gjøvik Elin Onsrud	61 19 17 58	tryon@online.no			
Gudbrandsdal					
Terje Lindby	481 72 312	tromlin@online.no			
Lillehammer					
Per Rasmussen	995 07 051	prasmus@online.no			
OSLO					
Oslo Turid Frimo	470 26 939	tfrimo@gmail.com			
Mattilsynet O/A/Ø Karin Tubås Andersen	482 70 235	tea8@online.no			
Meteorologisk Inst. Seniorklubb Norvald Bjergene	908 71 523	norvaldb@online.no			
ROGALAND					
Haugaland Inger Stolt-Nielsen	916 88 833	inger.stolt-nielsen@hotmail.com			
Mattilsynet R/A Karsten Kjølleberg	916 96 910	kars-tob@online.no			
OPPF Gunnar Nybø	51 69 77 65	nybo.gunnar@gmail.com			
Sandnes og Jæren Synnøve Ladstein	51 66 41 39	916 97 145	sy-lad@online.no		
Stavanger Inger Mydland	51 55 24 33	952 42 079	inger.mydland@lyse.net		
SOGN OG FJORDANE					
Indre Sogn Njål Ølmheim	979 56 220	njaalo@online.no			
SØR-TRØNDELAG					
Trondheim Kjell Helland	975 95 484	kedhella@online.no			
TELEMARK					
Telemark Evy Brattland	35 55 78 48	986 72 973	brattlan@online.no		
TROMS					
Tromsø Arvid Tangen	911 94 801	artang@online.no			
VESTFOLD					
Larvik Odd Bjarne Johansen	33 11 12 91	913 99 944	oddbj@online.no		
Sandefjord Paul Wirkola	974 11 902	pwirk@online.no			
Tønsberg Anne-Lise Aune Lee	903 67 550	leenorge@gmail.com			
ØSTFOLD					
Indre Østfold Randi Frankrig	922 80 706	randi.frankrig@gmail.com			
Moss Kristian Hjortkær Hansen	69 25 49 88	909 10 091	kleberget@yahoo.no		
Sarpsborg Ellen-Marie Mikkelsen	908 20 480	ellen-mm@online.no			